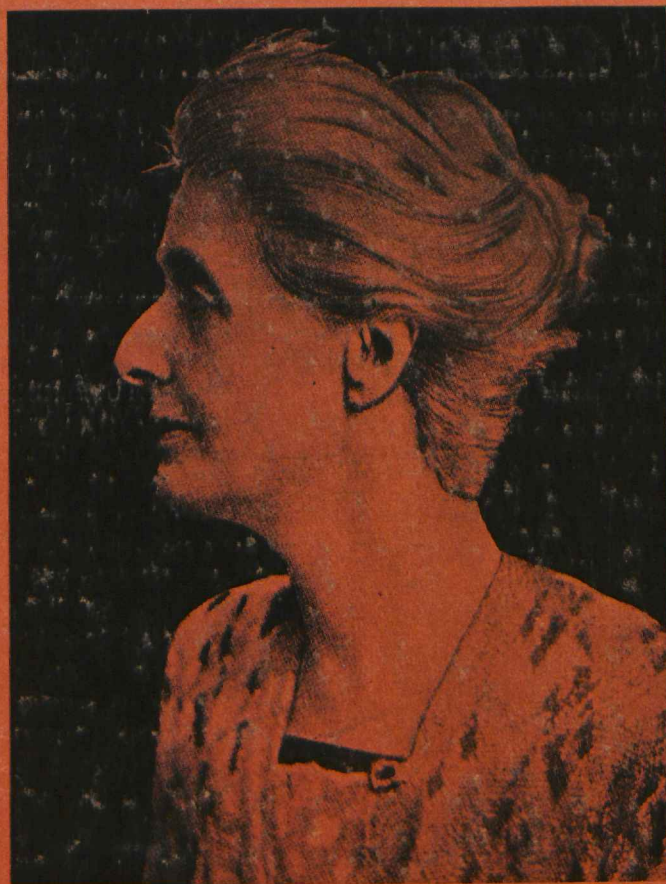

Nr. 11

Naiste Hääl

Eesti Naisliidu Häälekandja

Tänapäeva naise
Beatrice Webb.

SISUKORD: 1. Helmi Põld 25 aastat ühiskonna tegevuses. 2. Mida nõuab meilt tänapäev? 3. Meie ja meie noored. 4. Kirjanduslik veste. 5. Matkaja märkmeid. 6. Milline on Eesti naissport tänapäeval ja millises suunas peaks ta arenema tulevikus? 7. Tänapäeva naise. 8. Soome naise poliitiline juubel. 9. Abielu- raamat. 10. Kroonika.

November 1931

TALLINN

Hind 20 senti

„Naiste Hääl“

Eesti Naisliidu häälekandja. Ilmub 1 kord kuus.

Toimetaja: MARIE REISIK Väljaandja: EESTI NAISLIIT
Toimetaja kodune aadress: Suur Roosikrantsi 4—1. Tel. 453-81.
Toimetus ja talitus asub: TALLINN, SUUR KARJA T. 10—5. TELEF. 446-28.
Avatud kella 12—2.

Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutused ja leised lehetellimiste vastuvõtjad.

TELLIMISE HIND

1 aasta peale Kr. 2.—
1/2 aasta peale „ 1.20
Väljamaa tellimine . . . „ 3.—

KUULUTUSE HIND:

1 lehekülge Kr. 30.—
1/2 lehekülge „ 20.—
1/4 lehekülge „ 10.—

Tellimise hind koos „Eesti Naise ga“ — aastas Kr. 5.—, 1/2 aastas Kr. 2.75.

Üksiknumbri hind 20 senti.

Naiste Hääl

Eesti Naisliidu
Häälekandja

Ilmub
üks kord kuus

TELLIMISE HIND:
1 aasta peale . . . Kr. 2.—
1/2 aasta peale . . . „ 1.20
Väljamaa tellimine „ 3.—

Toimetus ja talitus asub:
TALLINN, SUUR KARJA TÄN. 10—5
Avatud kella 12—2 Telefon 446-28

Üksiknumbri hind 20 senti

Tellimise hind koos „Eesti Naiseaga“ — aastas Kr. 5.—, 1/2 aastas Kr. 2.75

KUULUTUSTE HIND:
1 lehekülge . . . Kr. 30.—
1/2 lehekülge . . . „ 20.—
1/4 lehekülge . . . „ 10.—

November 1931

Nr. 11

V aastakäik

Helmi Põld 25 aastat ühiskonna teenistuses.

Möödunud 11-mal oktoobril pühitses Eesti Karskusliit oma kahekümnevie aasta tegevuse juubelit. Ühes Karskusliiduga võis ka proua Helmi Põld tagasi vaadata oma 25-aastasele karskustegevusele. Helmi Põld on eriti meie naiste karskustöö algataja ning selle aateline ja väsimatu juht tänapäevani.

Kogu Eestil on küllaldaselt põhjust tänada Helmi Põldu tema üleschitava ühiskondliku töö eest möödunud kahekümnevie aasta kestel, töö eest, mida ta teinud oma teiste suurte eluülesannete kõrval nii suure aatelse eneseohverdamisega ja mis on olnud juhitud sügavast usust ja väsimatust armastusest oma rahva vastu.

Eesti Naisliit soovib Naiste Karskusliidu tülhingelisele juhile õnne tema tegevusjuubeli puhul ja loodab kõigest südamest, et Helmi Põld veel palju, palju aastaid töötaks meie hulgas, täivustades meid tööle oma usu ja aatelikkusega ning sisustades seda tööd oma sooja, emaliku südamega.

Mida nõuab meilt tänapäev?

Kogu maailm ägab praegu otse painajalikult raske majanduskriisi surve all. Eelolev talv ähvardab kujuneda raskemaks tänapäeva majandusliku arengu ajajärgus. Vägisi nähtavasti kerkib igalpool üle maailma esile küsimus: kas senine areng, eriti aga majanduslik areng, on sattunud väljapääsematult ummikusse, kas inimkond saab rahulikult teel lahendada praegusi raskusi?

Ühelt poolt on kogunud suured väärtuste hulgas, nii toiduainete kui teiste saaduste näol, millele ei leidu ostjaid ja nende valmistajad on sattunud äärmiselt raskesse olukorda. Teiselt poolt suureneb aga igal pool otse kohutaval määral puudustkannatajate, töötute ja nälgijade hulk. Asjaolu, et mitmel pool hävitatakse hulgaliselt väärtuslikke tarbeaineid vaid selle eesmärgiga, et hoida vähegi püsivana nende turuhind, kuna sealsamas suured inimhulgas on

alasti ja näljas — on küll kõige veenvam tõendus, et inimkond on sattunud ummikusse, millest pääsemiseks tal tuleb asuda uutele teedele.

Praegusel tumedal ja rõõmutul ajajärgul on siiski näiliselt arenemas üks hele ja paremust töötav joon: rahvad on nähtavasti jõudnud arusaamisele, et nad enam ei saa ja ei tohi tegutseda igauks omaette üksikult, eraldudes teistest ja kaitstes endid ikka kõrgemale kerkivate tollimüüridega ja ikka raskemalt rahva majandusel lasuva relvastuse suurendamise ja täiendamise. Näib, et ikka rohkem hakkab süvenema arusaamine, et rahvad ühises koostöös, vastastiku usalduse ja sõpruse arenemisel, peavad otsima väljapääsuteed praegusest umbsõlmest, mis ähvardab kägistada praegust maailmakorda.

Selle koostöö ja vastastikuse usalduse igatus, mida praegu aga suurel määral halvab

hirm ja umbusaldus, tundub eriti tänavuse Rahvasteliidu täiskogu koosolekute meeleoludes, nii palju kui need meile ulatunud ajakirjanduse ja teiste teadete näol.

Meile, naistele, on see ajamärk eriti lohutav. See ei sündinud ju mitte kogemata, et naised juba möödunud sajandi viimasel poolel, oma iseseisva tegutsemise algaastail, olid veendunud rahvastevahelise sõpruse ja arusaamise vajaduses inimkonna tuleviku paremuse nimel. On ju üldtunnustatud tõsiasi, et naised oma erilise vaimulaadi tõttu suudavad sagedasti nagu ette aimata olukordi ja sündmusi, mida meeste kaalu mõistus veel ei tunne. Maailma arenemise naiseliku eelaimduse tulemuseks võib vist küll õigusega nimetada Rahvusvahelise Naisliidu loomist, mida ju tavaliselt nimetatakse Rahvasteliidu eelkäijaks ja emaks, ning mille alused on samad, mis omaks võtnud nüüd Rahvasteliit.

Sellepärast on päris loomulik, et igalpool maailmas naised jälgivad suure innuga Rahvasteliidu tööd, et kõigi suurte rahvusvaheliste naiskoondiste suurim püüd on töötada ligidas ühenduses Rahvasteliiduga. Igal sügisel, Rahvasteliidu täiskogu koosolekute ajaks tulevad Genfi kokku kõigi suurte rahvusvaheliste naiskoondiste esitajad, jälgivad seal suure huviga Rahvasteliidu tööd ja iga otsus leiab nende juures elavat vastukaja.

Praegu, mil päris selge näib olevat, et kogu inimkonna praeguse kultuurilise arengu olemasolu oleneb suurel määral ülemaailmse majanduskriisi lahendamiseks, oli ka naiste tähelepanu pöördunud peamiselt selle küsimuse käsitlemisele Rahvasteliidus, kus septembri kuul olid koos kõigi kultuurriikide mõjukamad valitsuste esindajad.

Kuid asjatuks jäid naiste lootused kuulda sealt lohutavaid ja lootusi äratavaid otsusi. Nagu kõik täiskogu liikmed ise tunnistavad, oli tänavuse Rahvasteliidu täiskogu töö tulemus eriti ebaproduktiivne, kõikjal tundus küll soovi ja veendumust, et praeguseid maailmahädasid suudetakse lahendada vaid ühiselt, kuid otsustavaid samme sellele ei järgnenud ning milline peaks olema lahendus — jäi samuti selgusetaks.

Meie, naiste seisukohalt kujunes aga tänavune Rahvasteliidu täiskogu töö vähemalt ühes oma otsuses õieti tähendusrikkaks ja selles kajastus ka üks meie aja märk. Juba ühel esimesel täiskogu koosolekul esines Hispaania delegatsiooni juht ettepanekuga, et „Rahvasteliit võtaks tõsiselt kaalumisele kõik võimalikud teed ja abinõud, milledega saaks kindlustada Rahvasteliidule senisest suuremal määral naiste kaastööd ja nende moraalselt toetust.”

Oma valitsuse nõusolekul toetas seda ettepanekut Rahvasteliidu kolmandas (desarmeerimise) komisjonis tänavune rumeenia delegaat, kõigile Rahvusvahelise Naisliidu liikmeile hästi tuntud printsess Cantacuzène. Muuseas peab siinkohal mainima, et see oli esmakordne sõnavõtmine naise poolt kolmandas komisjonis, mis seni nagu nõiaväel oli suletud naistele. Nähtavasti oli aga naisel siin ometi mõju. Komisjon valis selle ettepaneku uurimiseks alamkomisjoni, kuhu kuulus ka printsess Cantacuzène, kus väljatöötati järgmine otsus, mille ühel häälel kinnitas kolmas komisjon:

„Olles veendunud naiste kaastöö kõrgest väärtusest niihästi rahu aate levitamisel kui ka rahvaste vahelise sõpruse arendamisel, mis ju on Rahvasteliidu peamiseks püüdeks, palub Rahvasteliidu täiskogu, et Liidu Nõukogu asuks uurima küsimust, kuidas naiste kaastööd ja mõju Rahvasteliidu töös saab muuta intensiivsemaks.”

See otsus, mille komisjon esitas täiskogule ja milline selle poolt ka kinnitati, on tähtis kogu maailma naistele; esmakordselt on selles neljakümne viie riigi ametlikud esindajad tunnustanud naiste töö väärtust rahvaste avalikus elus, nii rahutöös kui ka rahvastevahelise sõpruse arendamisel. Lõpuks ometi on ka mehed sõandanud avameelselt kinnitada, et on osutunud hädatarvilikuks praegusel raskel ja vastutusrikkal silmapilgul tunnustada naist kaasvõtutajaks ja kaastöötajaks inimkonna tuleviku eest. See otsus, mil küll puudutab ainult Rahvasteliidu tööd ja mille tagajärjeks vististi tohiks olla naiste arvu kasvamine Rahvasteliidu koosolekuil, on sisuliselt aga palju kaugemale ulatav. See on kogu maailma juhtivamate riigimeeste üleskutse naistele rakendada ühiskondlisele tööle senisest suurema innuga, olla praegusel raskel ajal teadlik neis keerulises küsimuses, mis aeg meile esitab.

Möödunud on ajad, kus naised said ja tohtisid leppida oma isiklise elu korraldamisega kitsas kodu raamis. Praegune aeg ei luba seda enam, ka siis mitte, kui naise elutööks on kodune töö ja kui ta võib rakendada oma tööjõudu ainuüksi kodu ja perekonna teenistusse. Kui juba suured riigid ei saa enam igauks omaette korraldada oma elu, vaid nende rippuvus üksteisest muutub ikka tihedamaks, siis on ju päris selge, et üksikud inimesed, üksikud kodud on lugematute niitidega seotud kogu ühiskonnaga. Tänapäev nõuab meilt kõigilt ikka kasvaval määral ühiskondlikku mõtlemist, alluvust üldsuse kasudele ja täit teadlikkust aja nõuetes.

Peame endile kõige pealt selgeks tegema, et nähtavasti on hävinemas see ühekülgne ühiskondlik kultuur, mille ehitajaiks on olnud viimaste sajandite kestel ainuüksi mehed. Seda tunnistavad praegused vapustused ja tänavuse Rahvasteliidu täiskogu otsus naiste tööle kutsu- mise kohta kinnitab seda. Peame ühtlasi aga olema tadelikud, et see paneb meile, naistele, peale suure vastutuse. Sest mis aitab üksikute naiste edurikas tegevus, nende mõjuvõimas esi- nemine kas või Rahvasteliidus, kui suured naiste hulgad ei kannu ja ei täida neid lubadusi, mis antakse nende nimel ja omas tegevuses ei vas- ta lootustele, mis sihitud neile?

Elame ju tõesti raskel ajajärgul. Sellele ko- hanemine nõuab meilt suurt meelekindlust. Olukord on enesega kaasa toonud üldise hädal- damise. Selles hädaldamises on palju tõtt, seda ei saa keegi salata, kuid sagedasti on ta siiski liialdatud, nagu on ka suuresti liialdatud vastastikune kahtlustamine, sagedasti põhjen- damatu kadedus ja sellega kaasas käiv sallima- tus ligimese vastu, mis rasketel aegadel alati lopsakalt öitsema kipuvad lööma. Üksteisele väl- gukiirusel järgnevad vapustavad sündmused on tugevasti mõjutanud meie kõikide ergukava ja väga kergesti sattume selle tõttu ka ise hädal- dama ja sellega veel liialdama üldist halva mee- leolu. Just siin peaks ja võiks avalduda kõige pealt ja väga otsustaval määral naiste mõju ühiskonnale. Katsugem alal hoida nii omas ko- dus — perekonnas, kui ka väljas — ühiskon- nas, kindel tuju ja usk paremasse tulevikku ning

erapooletu suhtumine ajanähetele. Kui praegu- sel raskel ajal naised suudavad hoida alal oma koduski kindla meeleolu, kui nad ei allu igasugu- sele ärevale kuuldusele, sellega veel suurenda- des igasugusi rahutusi ja kõmujutte, kui nad ühemeelselt tegutsevad just rahustavas suunas, tugevalt ja kindlalt, rõhutades veel sedagi, et praegune — kindlasti kord möödub — raske aja- järk on sissejuhatuseks uuele, vististi paremale ja üksmeelsemale tulevikule, siis on nad juba väga suurel määral täitnud need lootused, mis kogu maailmas praegu sihitud naiste kaastööle ühiskonnas.

Vaatame elu lahtiste silmadega, õpime hin- dama olukordi nende õiges ja erapooletus valgu- ses, peame meeles, et meie, kodumajanduse te- gelikkude juhtide, õigest ja tasakaalukast ma- jandamisest oleneb suurel määral kogu riigi majandus, peame ka meeles, et meie oma mee- oludega ja ellusuhtumisega tugevasti mõjutame kogu oma kodu — nii täiskasvanuid kui lapsi; eriti aga just noorsugu ja lapsi, kelle ilmavaate- line areng oleneb suurel määral kodu vaimust, mille kandjaks on naine. Kui meie enestele kõike seda ikka jälle selgitame ja ühtlasi püüame seada end üldsuse teenistusse, salates maha ja sellega võitu saades oma enese rõhutatud mee- olust, siis oleme täitnud suure osa neist koda- nikukohustest, mis igalpool maailmas lasuvad just naistel ja mille eest nad praegusel ühe- õigusluse ajajärgul on ka vastutavad.

Marie Reisik.

Meie ja meie noored.

Kuidas lülitame oma noored ellu. — Hariduselu valusamaid päeva- küsimusi.

Kui tänapäev on raskeid küsimusi, siis ras- keim kõigest on noorte küsimus, eriti noorte naiste küsimus. Nimelt küsimus, kuidas neid ellu lülitada, mis elukutsele juhtida, et neile kindlustada tulevikku, neid rakendada tööle, mis annaks mitte ainult eluülespidamist, vaid ka rahuldust ja rõõmu.

Veel mõnikümmend aastat tagasi oli seisu- kord hoopis lihtsam. Vanemad, kes oma jõudu pingutasid keskkooli hariduse andmiseks lastele, võisid olla rahul teadmiselega, et nad nende tule- viku eest oma võimete kohaselt kõige paremini on hoolitsenud. Keskkooli haridusega inimese- lapsel leidis teenistust ning hakkamist kui mit- te oma kodumaal, siis ääretul Venemaal, mis seisis avatult, oli täis võimalusi ja nimelt ootas haritud jõudusid.

Rääkimata ülikooli haridusest, mille omami- ne ühtlasi kujunes võtmeks kõrgemasse ühis- kondlikku klassi tõusmiseks, esimeste, juhti- vate ridadesse, seisukoht, millele vastas ka ai- neline kindlustus. Võlgade tegemine ülikooli- kursuse sooritamiseks oli kulu, mis end ära ta- sus. Haridus oli veel see kapital, mis kandis protsente.

Praegu näeme seisukorda põhjalikult muu- tunud olevat. Praegu on noortega kõige vähem muret veel senikaua, kui nad õpivad, olgu kesk- koolis, kutsekoolis või ülikoolis. Mured algavad aga otsekohe, kui õppimine on lõpetatud ja tar- vis on ellu astuda. Siis korruga selgub üllatu- seks, et eriti keskkooli haridusega, tugenedes nimelt sellele haridusele mitte midagi peale po- le hakata. Kuid väga sagedasti ei leidu hakka-

mist ka kutsekooli või ülikooli lõpetajal. Tun-
dub tõesti mõnikord, nagu oleks noor inimene
praegu üleliigne, soovimatu ja vähesallitav kü-
laline elu uste taga, mis temale ei taha ava-
neda.

Kuna tööpuudus eriti noorte, haritud ja in-
telligent jõudude hulgas on suur, kõik nõndani-
metatud intelligent elukutsed, nagu advokaadi,
arsti, õpetaja, kontoriametniku oma viimase või-
maluseni täidetud ja ettevalmistus nendele tu-
levikus leiba enam ei kindlusta, kui mitte tegu
pole haruldaste võimetega omal erialal, siis on
hakatud rääkima haritlaste üleproduktioonist
ja nägema halva põhjust liig suures tungis
keskkoolidesse ning ülikooli. Haritlaste ülepro-
duktioon — see on probleem, mis väärrib lähe-
mat käsitlust ja uurimist, kes selle lööklausa-
ga kõike saab seletada, või veel rohkem, kas
koolide sulgemisega või sissepääsu raskendami-
suga neisse seisukorda otsekohe saaks paranda-
da, on küsitav. Kui mitte käsikäes nende abi-
nõudega ei käi teised teod.

Et meie rahva hulgas valitseb suur tung har-
iduse järele, vähemalt koolihariduse ja diploomi
järele, on vastuvaidlematu. Põhjusi selleks
tuleb otsida meie raskest minevikust. Pikki aas-
tasadasid läbi on Eesti rahvas pidanud tegema
ränka, peaaegu mitte inimväärilist tööd ja seal-
juures nägema, et need teised, kelle heaks läks
nende töö, olid just oma haridusliku järje pä-

rast temast üle. Kui rahvast teadlikult eemale
hoiti hariduse allikatest, temale vaevu võimal-
dati vaid kirjutamine ja lugemine, siis teati
küllalt hästi, misjaoks seda oli tarvis. Need üksikud
üldiselt pimedad ja rõhutud rahva hulgast,
kel oma visaduse, sitkuse ja osalt ka õnneliku
juhuse tõttu korda läks välja pääseda harima-
tusest, olid ühtlasi ka pääsenud orjusest, rõhu-
vast, hingematvast pimedusest.

On täiesti loomulik ja mõistetav, et haridus
niisuguses olukorras rahvale sai vabanemise,
pääsmise sümboliks. Teadvus haridusest kui
pääsmisest imbus sügavasti rahva hinge ja tung
hariduse järele sai hinge sügavamaks igatsus-
seks. Kui vanem oma last armastab, siis on
endastmõistetav, et ta temale soovib paremat
elu, kui on olnud temal endal. Haridus oli see
relv, mille varal endale võis kindlustada pare-
mat elu. „Minu lapsel peab olema parem ja ker-
gem elada kui minul,” mõtles vaene ema, kes
enda jaoks kõige hädatarvilikumad kokkuhoi-
des koolitas oma poega või tütart. Ja hulk aega
ei eksinud see vaene ema, see isa, kes viimase
ära andis hinge tagant, et oma peoga näha toht-
rina ehk pastorina.

Kas tohiks tulla tõendama, et nüüd see enam
ei ole nii, et haridusekulu on asjata kulu, et
meie paremini pääseksime raskustest ja toime
tuleks oma eluga, kui me oma lapsed jätame
keskkoolita või ülikoolita ja nende eneste hooleks

Kirjanduslik veste.

Kirjanduslikke uudiseid.

Sügisene kirjanduslik sensatsioon, kirjas-
tusühingu „Looduse” kirjanduslikkude auhin-
dade jagamine, jäi tänavu ära. Nagu ajakirjan-
duses teatati, ei olevat sissesaadetud käsikirjade
seast leitud säärast, mis oleks auhinda väärin-
nud. Mõned teosed ei olevat küll olnud halve-
mad varem kroonituist, kuid praegust majan-
duslikku olukorda arvestades, ei olevat peetud
soovitavaks auhindu määrata sellaste keskpä-
raste teoste eest. Lugejaskond ja ostjaskond
võib selle otsuse ainult heaks kiita: oli tõesti
viimane aeg teha lõpp me kirjandusturu üle-
jutamisele väheväärtusliku ja hoopis alaväär-
tusliku raamatutehulgaga auhindadega krooni-
tud teoste näol.

Kuuldavasti siiski ei jäävat kõik võistlusele
saadetud käsikirjad vaka alla; mõni vist ilmu-
vat ometi, olgugi kroonimatult ja tavalises kor-
ras. Nii et lugeja saab võimaaluse ka omaltpoolt
kontrollida auhinna-mõistjate otsust ja sellega
ühineda või oma eriarvamisele jõuda.

Kirjanduslikest uudistest uute raamatute
näol ei saa praegu ikka veel suuremat juttu teha.
Oodata on mõndagi, eel kõige Tammsaarelt
„Tõe ja Õiguse” III. jagu; ilmunud aga pole seni
veel midagi peale mõningate tõlgete, milledest
kaaluvaime küll Eesti Kirjanduse Seltsi kirjas-
tusel ilmunud Oliver Goldsmith'i „Wakefieldi
kirikuõpetaja” J. Silveti eeskujulikus tõlkes ja
pikema asjatundliku eessõnaga. „Wakefieldi ki-
rikuõpetaja” huvitab tänapäeva lugejat peami-
selt kui teos, mille tekkimisaeg on moodsa ro-
maani sünniajaks; teos on kirjutatud kaheksa-
teistkümnendal sajandil ja peegeldab muidugi
tolleaegset ellusuhtumist ning ilmavaateid. Vi-
imased tunduvad meile mitmeti naiivsetena, sel-
lest hoolimata oli puudu aga teosel oma veetlus
ja koguni põnevuski. Autor on osanud inimesi
näha ja on suutnud neid kirjeldada nii tõepä-
rastena, et nad veel praegugi elavad, olgugi nad
pika vahemaaga lahutatud meist ja meie mõtte-
viisist.

„Looduse” odavate raamatute sarjas on il-
munud jällegi mitmekesisest ajaviitelugemist ing-
lise, saksa, prantsuse ja ameerika kirjanikelt.
Ameeriklase Carl van Vechten'i teos „Neegrige

jätame toime tulla eluraskustega nii, nagu nad seda suudavad. E tihkaks kõigest hoolimata väita, et hariduse jumaldamises liiale on mindud, et rahvas peab jääma sinna, kus ta oli, tegema tööd nii, nagu tegid ta esiisad ja ka kurikuulust haritlaste üleproduktiooni probleemi tuleks vaadata hoopis teisest vaatevinklist, kui seda tavaliselt armastatakse teha. Sest vastuvaidlemata tõsiasi jaks jääb ikkagi see, et haridus on tegur, mis inimest paremini varustab eluvõitluseks ja temale kätte annab relvad elu raskuste võitmiseks. Seda tunnistades ei või meie kurja juurt näha hariduse levikus, vaid peaksime vähemalt püüdma seda otsida ka mujalt.

Enne kõike peame endile ütleva, et meie seisukord võrreldes ennesõjaaegsega kõige põhjalikumalt on muutunud. Mispärast seda nii last tõsiasi veel kord esile tuua? Sellepärast, et meie veel siamaani seda kuigi palju pole arvesse võtnud, ei oma mõtlemist, ei hingeelu ega nõudeid muutunud olukorrale pole kohandanud. Nagu me vaevaks pole võtnud oma hariduse ideaali selles põhjalikult muutunud olukorras veidi reviderimisele võtma. Inimesed on loomult alalhoidlikud, sellega on seletatav, et meie veel siamaani pole suutnud endid sisemiselt üles raputada ja endistest aegadest kaasatoodud tõekspidamisi ümber hinnata.

Suur ja põhjalik muutus seisab esijoont sel-

les, et meie kogu maakera kuuendiku osa katvast riigist oleme kokku tõmbunud väikeseks nurgakeseks Balti mere sopis, nurgakeseks, kus ise endaga omal jõul tuleb läbi saada. On täiesti tühi ajaviit taga kurta endiseid aegu. Aga lugu ei lase end pöördta tagasi, vaid targemini toimetab see, kes käesolevast seisukorrast teeb omad järeldused ja tulevikuplaanid ning kavatsused seab antud olukorra järele. Kui nüüd aga meie elu põhjalikult on muutunud, kui meil oma nurgas oma jõududega tuleb läbi saada, siis peaks esimesena loomulikult tõusma äratunne, et muutunud elule on vaja ka muutunud ettevalmistust. Kuna aga siamaani haridus on ettevalmistus elule, siis peaks midagi muutuma ka meie hariduse andmise ja hariduse omandamise viisides.

Kui näiteks vaja on inimest, kes väga intensiivselt oskaks harida ja kasutada väikest maatükki, siis on asjata jõu ja raha kulu temale igakülgset õpetust anda mõisavalitsemises. Ei taha siinkohal ütelda, nagu oleks meie hariduseandmine üleliia suurejooneline ja valmistaaks ette „mõisavalitsejaid“ igasugustes kutsetes, vaid lihtsat tõsiasi, et selle üldise haridusliku pagasiga, mis me praegu oma koolidest kaasa saame, esialgu midagi pole peale hakata, vaid see võib jääda ja peabki jääma vundamendiks, aluseks, millele elule ettevalmistusehoone ise tuleb rajada. Et meie kool võõ-

taevas”, muide on enamgi, kui tavaline ajaviite-romaan. Teos on väga tõsiselt mõeldud romaanide-seeria osa, kuid omaette täieline tervik; tegelaskonnaks on New-Yorgi neegrid, ja raamatut peetakse üheks paremaid neegrite elu kirjeldavaid teoseid. Tahaks siiski kahelda, kas see teos meie lugejaskonda suudab paeluda; kirjeldatav miljöo ja seliist võrsuvad probleemid on meile liialt kauged ja liialt võõrad, et meie lugejaid tõsiselt köita, kuigi salata ei saa, et maailmakirjandusega põhjalikumalt tuttavaid kirjandussõpru see romaan võib suurel määral hüvitada.

„Looduse“ kirjastusel ilmunud odavate puhtajaviiteromaanide reast võiks mainida A. Conan Doyle'i kriminaalromaan „Baskerville'ide koer“, prantsuse tuntud ajaviitekirjaniku P. Benoit' seikluste- ja armastusromaan „Köenigs-marck“ jne. Pikemalt nende teoste juures peatuda ei tarvitse.

M. S.

Matkaja märkmeid.

I

Lennutujus.

Mis? Matkama?! Häbi, häbi! Kõik maailm täis häda ja viletsust, kuidas söandad siis veel liikuda paigast. Pista pea liiva alla ja püsi kodus. Piilu vaid silmanurgakesega ringi — kas ei plahvata kuskil midagi, kas ei värise maa, kas ei haara võimu anarhistid või mõned teised „istid“ seks, et lüüa sind, vaest kodanikku, lõmaks mõne jalust-rabava idee auks.

Prr! Kananahk seisab lausa ihul kõigi koleduste tõttu, mis toimuvad taeva all. Ja raha raisata on hirmus patt. Ent tiivad sügelevad ometi. Veri suriseb ja tuikab neis. Kauged maad ja rahvad nagu huikaksid: „Au-u, väikeriiklane, härjapõlv-laskodanik, tule korraaks jälle vaatama meid!”

On mälestisi endistest matkadest. Liigutad neid nagu süsa tuhas: vilguvad, elu veel sees! Uus matk puhub nad lõkkele. Siis saab elamusi kauneid. Nii kauneid, et nende arvel võib julgesti mõni päev pingutada rihma ümber keskkoha toidu

rutaks elust, on tänamatu tulla tõendama, üht aga võime väita vist eksimatult. Nimelt, et meie koolide kavad alles baseeruvad endisel ajal ja et meie ka oma nõuetes koolile tuleme alles ennesõjaaegistega. Veel pole meie kohanenud.

Ei ole kahtlust, et siinkohal ligineme ühele raskeimale küsimusele kõigist olemasolevaist. Praegune keskkooli kava — kõige teravam on vist küll keskkooli lõpetajate küsimus — on ülesehitatud nõudele, õpilastele anda mitmekülgist arenemist, teadmisi igast vallast, mille kohta inimesel teadmisi peab olema, teda viia seisukorrani üldises vaimlises arengus, et ta suudaks sinna püstitada põhjalikumate teadmiste hoone valitavalt erialalt. See kasvatuse ja arendamise ideaal ei ole siamaani oma maksuvust kaotanud ega või seda kaotada ka edaspidi. Oli puht juhus, õnnelik konjunktuur, et selle teadmiste tagavaraga, selle arenemisastmega võis astuda ellu ja võrdlemisi korralikult saada läbi. Praegu seda konjektuuri enam ei ole. Mis ei muuda aga tõsiasja, et isa ja ema, kes suurimate jõupingutustega lapse ära on koolitanud, valuga kogeivad, et nad teda veel pole elule ettevalmistanud.

Ringkonnad, kelle käes seisab hariduselu juhtimine, peaksid rohkem kui siamaani selgitustööd tegema rahva hulgas selle muutunud

olukorra selgitamiseks ja üldise mõtlemisviisi mõjustamiseks hariduse teistsuguseks hindamiseks. Ka peaks suudetama selgitada meie elu aluseid ja plaanikindlamalt noorte ettevalmistust juhtida nende aluste kohaselt. Tõsi, see on raske, oleme liiga vähe veel kogenud oma iseseisva eluga, pealesõjaaegne avar konjunktuur on meid eksitanud, selle häda ees, mida me aga praegu juba üle elame ja mis esialgu ähvardab veel kasvada, ei tohiks näha nii suurt ükskõiksust, niisugust juhuslikku päevast päeva elamist, nagu siamaani. Ei ole küllalt kõnelda haritlaste üleproduktsoonist, ei ole ka kõik öeldud pealiskaudse kaebega, et kool võrutab meie noori elust. Kui tõsiasjaks on saanud elu põhjalik muutus, siis ei saa nende lööksõnade abil enam mööda paratamatusest, muuta, täiendada ja teise suuna juhtida noorte ettevalmistust elule.

Võib olla oleks liialdus öelda, et tänapäeva elu inimeselt rohkem nõuab, kui enne. Kahtlemata aga nõuab eriti meie eesti elu noortelt teistsugust ettevalmistust. Kuidas juhtida seda ettevalmistust tulevikus, jääb asjatundjate lahendada. Igatahes ootavad vanemad elluastujate noorte huvides, et see sünnib võimalikult rutem.

Helmi Jansen.

kokkuhoiu maksimumi saavutamiseks. Ka sukke võib nõeluda samal motiivil hoolikalt ning keerata kleidil teist poolt kas või tosin korda ja jätta kohvikus käimata aastaid. Kõik sendikeseid ülejäägi näol mingi kodusse hoiukassasse „heleda päeva” jaoks, mil vedur huikab eriti tähendusrikkalt just minu jaoks, mil vaatan väikese üleolekuga saatjate salgakest, kes seisavad platvormil käes lilled ja silmis vaevaltmärgatav kadedus: sa sõidad, mina mitte...

Muide, kas ongi sarnast tunnet? Kes meie päevil pole kasutanud ekskursioonide soodustusi tungimiseks Euroopa südamesse.

Küllalt on sõidetud. Euroopa näib meile juba vähemväärtuslikuna, nagu peen münt kuue taskus. Ja arad pole meie sinna saabudes põrmugi enam. Ainult tuju tõuseb.

Alaline Pariisi elanik ütleb enda hiljuti näinud olevat suurt ekskursiooni Eestist just tuju tõusu puhul: lastud lahti „Kungla rahvas” nii jõuline, et „ooberid” kohvikus kustutanud tuled. Kuid eestlane ei ehmunud. Lausunud kooris üldtuntud vänget sõna, rõhutades r tähte ja otsustatud: lähme teisi kõrtsi!..

Nii agarad on põhjalased lõunamail. Nii kogenud. Keda siis veel üllatad reisikirjeldusega! Ainult päevikule võid pühendada märkmeid nähtu-kuuldu üle seks, et kunagi lugesed muiaita ning nautida läinud aegade võlu. Kaheksatuhande kilomeetriline teekond annab ehk midagi meelespidamiseks.

II

Riias, Varssavis, Viinis.

Läti pealinnani jõuab huvireislane märkamatult pärast esimest uinakut vagunis. Siit ei otsita veel midagi põrutavat — kodused muljed segavad alles. Mitmetunnilist peatust kasutavad mõned seks, et oma silmaga näha Riia-Ranna ilmaimet, esimest euroopalikku, suurejoonelist kohvimaja „Mascotte'i” Majoris. Sellesse ettevõttesse on mahutatud omaniku — eestlase — kapitale, energiat, maitseküllust. Mõtled tahtmatult: oleks see maitse, energia ja kapital parem kodumaa teenistuses...

Milleks sarnased mõtted! Kodumaa, luba, et unustan su mitmeks nädalaks! Ei võrdle sind enam millegagi, ega kellegagi. Oled, milline oled, ometi

Milline on Eesti naissport tänapäeval ja millises suunas peaks see arenema tulevikus?

Sportlik liikumine on sama vana kui inimkond. Sport on üks osa kultuurist, üks kultuuri eripale, mis on arenenud koos üldkultuuriga, tehes kaasa selle tõusu- ja mõõnaaegasid. Kuigi sajandite jooksul on muutunud spordi erikujud ja harrastamisviisid, on ta põhi-idee ometi jäänud samaks. Baseerudes inimese ürgsele põhiomadusele, ürgsele soovile olla terve ja tugev, olla võitja, on ta moodsal ajal paisunud hiigelsuureks liikumiseks, mis kisub endaga kaasa tuhandeid ja miljoneid kogu tsiviliseeritud ja tsiviliseerimata maailmas. Olles vahepeal surutud rüütliiturniiride ja rahvuslike traditsioonidega edasikantavate võistlusalade raamidesse, leidis ta oma uuestisünni möödunud sajandi lõpul, mil prantsuse paruni Pierre de Goubertaini algatusel peeti esimene uue-aja spordi-olümpiaad Ateena staadionil. Sellest peale algas moodsa spordi võidukäik ja sellest peale arvestamegi meie tänapäeva olümpiaspordi eluiga.

See spordi uuestisünd alul oli laiemaile hulka-tele võõras. Kuid aasta-aastalt, olümpiaad olümpiaadilt hakkas spordi-idee tungima laiematesse massidesse, harunedes siiski peamiselt kaheks eripalgeks. Peamise voolu moodustas muidugi võistlussport, kuid teisel harul hakkas tekkima ja arenema sport, kui füsioloogiline tarbeliikumine. Või kujukamalt väljendatuna: sport tervisliku ja hin-

gelise heaolu säilitamiseks. Esimene osa, võistlussport leidis oma vormid-kergejõustikus, jalgpallis, poksis, maadlemises, ujumises jne., kuna teine — võimlemises, tantsus, plastikas ja mängus. Need erisunnad püsivad praegugi, kuigi nad evivad lõpmatult ristlemiskohti ja paralleeljooni.

Moodsa spordi eriline õitseage algas aga pärast maailmasõda. Rikutud närvidega ja rahuldamatata vaimliste läbielamustega inimkond püüdis leida spordi pingutustes oma füüsilist ja vaimlist mina. Sport hakkas muutuma hasardiks, antiik-aja „terves kehas terve vaim” pidi ikka enam ja enam andma maad moodsa hasart-spordi loosungile: „Kaugemale, kõrgemale, kiiremini!”

Sellest spordihazardist haarati kaasa ka naised. Kuna sport, võistlussport, varemalt oli siiski peamiselt meeste ala, hakkasid moodsa üheõigusluse taotleva naisliikumise ideoloogia otsesel mõjustusel naised ründama spordivälju, spordivõistluseid ja võimlusaale. Ning selle liikumise tagajärjena näeme praegu naisi igal spordialal, naiste maailmarekorde fikseeritakse samuti kui meeste omi, naised peavad oma olümpiaade, neil on oma eriliidud ja rahvusvahelised spordi juhtorganid. Ka senised meeste spordiliikumise juhid ei saanud olla tunustamata naise samaväärsust mehega ja naiste spordialad on selle otsese tagajärjena võetud ka

on sul erikoht mu südamesopikeses, millele panen nüüd klapikese peale — ajutiseks. Puhka rahus!

Kui saabun, vaatlen kõike ehk teise pilguga. Mõõdan suurusi ja sügavusi paraja mõõdupuuga. Võib olla on kodust eemaldumist vaja just objektiivsuse värskendamiseks, prillide puhastamiseks, mis kipuvad mõnikord olema liig mustad, teinekord liig roosad enese ja oma kodumaa suhtes.

*

Poola pealinn. Teist korda olen siin ja saan väga omapärase, erilaadilise mulje, mis püsib üldjoonis muutumatul samana: jõuline rahvamass, jõuline linn, kust juhitakse edukalt kultuuri üle kogu riigi võitlusse pimedusega, barbaarsusega kauge- mais nurgis.

Kultuuri ebatasasus paistab silma osalt pealin- naski. Kõrvuti autoga ja moodsa omnibusega liiguvad raginal ja kolinal suurtkonti hobused — tihti väga kõhnad — hiiglakoormatega.

Kõnniteedel hõljub hulgana ilusaid, elegantseid daame, samas näed võimatuis räbalais naisi ja lapsi...

Juudid piiblikus riietuses, fanaatiline läige silmis.

Rahvuslik ja usulik sallimatus püsib: mõistetakse mõnda keelt, kuid ei räägita kiuste...

Lõunatan peenes poola perekonnas. Elamisviis äärmiselt imponeriv. Kõik — esivanemate piltidest kuni soolatoosini on vana, ehtne ja soliidne.

Sõnadega ei ülistata oma maad ega pealinna. Vaikides juhib aristokraat oma luksusautot sõidutades külalisi nägema vaatamisväärsust: losse, sildu, tundmatu sõduri hauda, jumalikke parke, mälestis-ambaid.

Külalised vaimustuvad, poolakas vaikib, peened raasilised huuled kindlalt kokku surutud.

Ent silmad — hõõgavad sütena.

Ka juudi linnaosa näidatakse. Seletusi eriti vähe. Halvakspanu sõnades — mitte sugugi. Ainult silmades on teine, sootuks uus ilme. Hoopis midagi muud, kui imetlustväärivat silda näitama sõites.

Juutide valdkonda iseloomustab mustus ja lasterohkus. Meile täiesti võõras elulaad. Just nagu meelega otsid siit „seitsmemooseslikku” salapärasust. Ristiusuliste laste kadumise ja piinamise lood

maailma suurima spordiparaadi — olümpiaadi kavva.

Eesti naised harrastasid varemalt peamiselt uisutamist, tennist, harvem juba ujumist. (Möödud on olümpiaspordi alad.) Kuid üha edasitungiv sportlik areng ajas ka meie naised staadionile jooksmata, hüppama, heitma ning tõukama. Mõned on meil terve rida tippsaavutise omanikke — naissportlasi, kes oma tasemelt kühnivad rahvusvahelise klassini.

Kuid peaaegu samal ajal naisspordi alguse ja arenemisega hakkas seltskonnas kuuluma protestivaid hääli. Väideti, et olümpiasport, võistlusport, ei ole kohane naisele ei füsioloogiliselt ega ka vaimliselt. Sport rikub ja moonutab naise keha, annab talle mehelikke vorme, kaotab naiselikust. Need protestihääled kostavad praegugi — ja mitte ükski meil, vaid kogu maailmas. Leitakse, et esialgses sportlikus vaimustuses on mindud liiale, on ülepingutatud, ülepuutud, on silmas peetud ainult sisu, läbemata kontrollida ja katsetada, kas selle sisu, resp. sihi taotlemiseks olemasolevad vormid on küllalt vastuvõetavad ja kohased. Maa-des, kus naissport enam arenenud, nagu Ameerikas, Inglismaal, Saksas jae., tuuakse näit. arvukaid sportgõrle, keda liigne ja innukas spordiharrastamine ning rekordipüük on nii kehaliselt kui ka vaimliselt viinud eemale naiselikust ideaalist. Sportgõrl on kaotanud valdava enamiku oma naiselikust joontest, on muutunud pooleldi meheks, suutmata edukalt täita enam neid ülesandeid, milleid loodus on seadnud naisele, s. o. olla abikaasa ja ema.

Ka meil, Eestis, räägitakse sama. Kuid see ei peata naisspordiliikumist. Praegu, sügisel on juba alanud talvise spordi eelhood, — esialgu käsipallivõistluste näol. Naised võistleavad korv- ja võrkpallis samuti kui mehed on hasardis, pingutavad, püüavad anda oma parima. Tuleb talv, kevad ja suvi ja siis algavad taas naiste võistlused kiirjooksus, vältejooksus, kaugushüppes, kõrgushüppes, kuuli, ketta ja oda heitmises. „Kaugemale, kõrgemale, kiiremini!“ on loosung, mis vallutab üha enam ja enam ka eesti naisi ja tütarlapsi.

Ent — mida tugevamaks ja intensiivsemaks areneb eesti naissport, seda tugevamaks muutub ka opositsioon sellele. See opositsioon ei ole spordivaenulik, see opositsioon leiab vaid, et praeguse naisspordi vormid ei ole vastavad sihile, ideele. Praegusel kujul naissport on väärnähe, on võõrkeha eesti naise organismis. Tuleb leida uusi vorme, uusi tõekspidamisi naisspordile, et ta võiks saada õnnistuseks.

Et saada ülevaadet, kuidas suhtuvad eesti naissporti meie nimekamad spordiasjatundjad ja -juhid, selleks käesolevate ridade autor koostas ankeedi, esitades igale vastajale kaks põhiküsimust:

1. Milline on Teie arvamine tänapäeva Eesti naisspordist?
2. Millises suunas peaks Teie arvates arene-ma meie naissport tulevikus?

Peale isikute, kel otsesed kokkupuutumised spordiga, on ankeedile vastajate hulgas ka naisliikumise-, hariduse- jne. tegelasi. Vastavalt sellele ka nende arvamide iseloom on erinev, ühed

kerkivad mälus esile. Jubedus hiilib hinge... Ruttu eemale, lahedamasse õhku!

Katoliku kirikud haaravad müstikaga: otse palja silmaga näed hingi rippumas kiriku küljes.

Mine millisel päevatunnil tahes, ikka on kirik lahti. Neitsi Maria ning kõigi pühade piltide ees põlevad vahaküünlad ja kõrgete, süngete pinkide vahel põlvitavad inimkogud — naised ja mehed — näos säärane palvelik ind ja andumus, et oleks äärmine kalkus keelduda andmast palujale toda, mille järele ta õhkab. On nagu veidi piinlik kolada uudishimutsedes ringi templis, kus suudetakse paluda sarnase ekstaasiga.

Väljume ühes teiste huvireisijatega.

Ent palvetajate pilt väljub ka, tuleb kaasa vagunissegi...

Läbi vaguni akna näeb tasaseid, viljarikkaid nurmi, mida läbibistavad sügavad kraavid ja lohud — sõja jäljed. Siin heitlesid ja langesid tuhanded...

Siin, seal seisavad õndselt-kõrged puuristid. On siin langenute vennashauad?

Ei. Poola kodaniku seletuse järgi püstitavad neid riste talunikud seks, et rändaja ei unustaks palvetamast oma hinge eest...

Piir. Kolin. Mürin. Passi- ja tollikontroll. Kui vähe meie usaldame üksteist!

Kuid kõik see kuulub päevakorda nagu hammaste puhastamine või saabaste viiksimine. Ainult öösel on ta ebamugav.

*

Päevavalgus poeb laude vahele Viini eel. Hea tuju asendab une.

Viin — naeruilmene linn! Viin — valsside häll. Tundub nagu liiguks rongki valsitaktis. — Peatume.

Jooksusammul välja vagunist: vaja vaadata, imetleda, nautida silmega.

Soojaks teevad südame need läikivad laiad tänavad ning teravate tornide õhkkerge stiil.

Inimesed — nii rõõmsad ja lahked. Väike tänavstseen: mees käruga ja teine raske kandamiga pea peal, pörkavad autode rägastikus vastamisi. Sõimu asemel naerab üks laial suul, teine teeb koomilise grimassi ja vahejuhtumine on lahendatud.

Kõik suurlinnad on ülieffektsed õhtul, valguse võlus, eriti heites neile pilku eemalt, kõrgemalt kohalt. Välismaail osatakse suurepäraselt esile tõsta

suhtuvad küsimusisse üksikasjaliku ja analüüsiva täpsusega, kuna teised, peamiselt spordiliikumise jälgijaina ja kõrvaltvaatajaina avaldavad enam-vähem muljeile baseeruvaid seisukohti. Vastajate hulgas on esindatud niihästi naissporti pooldav vool, kui ka opositsioon. Kuid punase niidina käib kõigist vastustest läbi domineeriv seisukoht:

Tänapäeva naissporti tema laiemas mõttes ei tule ei citada ega jaatada, kompromiss, „kuldne tee“ leidub keskel ja et seda saavutada, selleks tuleb naisspordile leida uusi ja naise füsioloogilistele ning vaimlistele omapärasele vastavamaid vorme.

Kuidas kaotada praeguesnevaid väärnähteid ja kuidas rajada teed uue ja otstarbekohase naisspordi poole, selleks laseme kõnelda lugupeetud vastajail.

Ernst Jala,

Kehalise kasvatuse inspektor. Tallinna võimlemisinstiituiidi juhataja.

Meie naisspordi liikumist, kui niisugust, ei ole olemas. See spordiharrastus, mis on olnud seni, on kannud juhuslikkuse pitsatit ja kõige õnnetum asjaolu on see, et eesti naisspordiliikumist on juhtinud mehed. Kui peatuda nende nähete juures, mis eksisteerivad praegu, siis peab nentima, et peamiselt ainult tütarlapsed keskkoolidest on need, kes spordivad oma spordiringides ja ühingutes. Peale koolipingilt lahkumise kaob ka tavaliselt huvi spordi vastu, jääb vaid mõni üksik, ning peamiselt

kohtade ja asjade ilu. Viinis korraldatakse õhtuseid ringsõite (k. 8—11) linnast välja, mägedesse. See on harilik omnibuse sõit ja ta sihtkoht — mäetipp — pole ka mingi haruldus, kuid pilt, mis sealt avaneb linna suunas, on unustamatu, on võlukalt-kaarav: valguseime! lausa tulede buketid, tulikuulide read — nõiahelmed!

Ringsõidu juht tunneb hästi seda tulikaardit. Seletab ja näitab tema järele linna osasid ja üksikuid punkte külalistele.

Suurlinnale omane mürin ja kohin ei ulatu mägedesse. Ei kuule midagi, ainult näed ja vajud sellesse nägemuslikku vaatamängu, unustades kõik enese ümber. Kui tõstad silmad taevaalaotuse poole, leiad ta olevat kaunis valguskehva, hoqlimata täiskuust ja tähtedest. Looja, su lapsed võistlevad sinuga vähemalt valguseffektide poolest üpris edukalt!

Valgusevaatlejad kalduvad kergesti mõttetarkuse ja resignatsiooni piirkonda, kus neid võib valutada isegi kurvameelsus. Ent Viinis ei tohi olla kurb: leitakse kohe vastumürk.

Õhtune ringsõit teeb lühikese peatuse väikese lokaali ees. Lihtsas, intiimses aiakeses mängib

ainult tennisväljale. Igatahes on neid püsijääajaid väga väike protsent.

Käsitudes isiklikult naisspordi küsimust, leian suurima hädaohu selles, et need ei ole õiged spordialad, millistel tegutsevad meie naised. Naine, kes erineb mehest kehaliselt ja vaimliselt, ei tohi järgida meeste eeskujuga, nagu see sünnib praegu kergejõustikus, korvpallis jne.

Parimad naisjõud kergejõustiku alal on tulnud välja keskkoolist. Kui me vaatame neid, siis näeb isegi vilumatu silm, et tegemist on ebaproportsionaalse arenguga, mille on kutsunud esile naisele ebasobivate alade harrastamine.

Sellest väljudes leian, et tulevikus naise kehalise kasvatuse juhtimine peaks olema naise endi ülesandeks. Ja see kehaline kasvatus peab piirduma nende aladega, mis vastavad kõigiti naise füsioloogilisele tervikule, tema omapärale ja meie oludele üldiselt.

Kui vaadata üksikute spordialade toimet naise kehale, võime märgata, millises vastolus on kas või näiteks kergejõustik naise kehaehitusega. Lähemalt pannes tähele neid erinevusi, millega naine erineb mehest (nimelt: kere pikem kui mehel, õlgade ja puusade laius umbes võrdne jne.), leiame nad olevad küllalt oluliste tõendistena selleks, et ei või juttugi olla naise kehale sobivast funktsionaalsest kohanemisest kergejõustiku kuuli, ketta, kõrguse ja kauguse hüpete harjutustel.

Võistlussporti, kui sellist, ei tohiks tulevane eesti naisspordiliikumine endas milgil juhul sallida. Et aga võistlusspordiga seotud üht hüvet,

muusika. Linadeta lauakeste juures istuvad külalised, süües viinivorsti ja puuvilja ning juures soovikorral veini.

Vanad matkajad teavad jutustada, et ses süütus aiakeses köetavat mõnikord pea palavaks mõnelgi „jääkarul“ Ameerikast ehk Põhja-Euroopast, nii et ilutulestik loitvat silmis veel kaua...

Mainitud õhtul aga istusid aias eranditult auväärt perekonnainimesed koduses riietuses ja koduste nägudega. Ei tellitud liialt sööki ega jooki. Istusid ja mõnutsesid niisama, väiksel.

Lõunamaalikkust ja „viinilikkust“ sai siiski näha.

Ühe mühaka, tõusikutüüpi isanda lauaseltsiliseks on elavate silmadega, ehtsat viinilaadi ilus naine.

Muusikamehed, ühtlasi ka lauljad — käivad laua juurest laua juurde ja laulavad igale laudkonnale midagi. Tasuks kostitatakse neid veini ehk sigaretiga.

Laulujärg on kauni daami laual. Temperamentne naine ei kuula mitte ainult, vaid laulab kaasa ilusa, puhta häälega. Elukutseline laulja

s. o. omn jõu kontrollimise võimalust teistega, oma füüsilise mina võrdlusvõimalust säilitada, näen, et naiste õigete kehaliskasvatusevormide leidmine naiste sopirdiliikumisele ei ole kaugeltki ühepäevaküsimus; vaid nõuab asjatundlikku ja naiste endi poolt juhitud intensiivset tööd sel alal.

Eriti ei ole mõeldav nende kehaliskasvatuse, (resp. spordi-) alade harrastamine, mis nõuavad kestvat ja pinevat harjutamist, treeningut selle sõna otseses mõttes, kuna naine on seotud looduse poolt määratud pausidega (menstruatsioon). Sellest ei tarvitse veel järeldada, et mina näeksin naise kehalist kasvatust mingis erilises naiselikus pehmuses ja tagasihoidlikkuses (saavutistes), vaid vastuoksa: naise kehaline kasvatus peab suutma kõigiti kasvatada neid väärtusi ja hüvesid, mis kergendab tänapäeva naise elu nii kodus kui ka väljaspool kodu.

Mina isiklikult näen ja hindan naise kehalise kasvatuse ühe tähtsama algvormina niisugust võimlemist, mis kõigiti kohastatud meie naise vaimliste ja kehaliste omapäradele ja mis suudaks olla keha arendavaks ja karastavaks vahendiks mitte üksi noortele ja paenduvatele tütarlastele, vaid ka emadele ja kehalise kasvatuse, keha ilu, noorust ja värskest säilitavaks vahendiks naisele vanemas eas.

Käsitlen veel küsimust naiste kehaliskasvatuse juhtimise alal, tahes seega näidata, kuivõrt tähtis on, et naised ise naisi juhiks. Kui kergelt ei järgne noored tütarlapsed oma meesõpetajale kui eeskujule, nähes selles meheliikkuses sportlikku ideaali ja püüdes seda paralleelselt ka endile üle tuua.

jääb tagaplaanile. Daamile plaksutatakse, palutakse lisa.

Ent veetlev naine lakkas laulmast: mähaka kaaslane nägu on pilvine, ebasümpaatne. Hirmuvalitseja! (Vist põhjamaalane!)

Naine püsib kogu aja heas tujus. Joob lonksukese pärlendavat veini, heidab kelmika pilgu kaaslasele ja laulab siiski veel kord mingi kaasakiskuva rahvaviisi.

Üldine vaimustus. Võib olla ka lepitus müra- karuga...

Teel linna naerab naine-laululind nii haaravalt, et huvireislased kogu omnibuses naeravad kaasa — põhjuse! Kaks vanemat inglannat vaid põrnitsevad pahuralt oma ette.

Ei tea, mille üle naeris võõras daam, aga ta vaimukas, intelligentne nägu ja ta ilus hääled olid nii sümpaatsed, et tuli himu kaasa naerda.

Viinlaste ürgrõõm oli külge hakanud põhjamaa mornile hingelegi.

Kui hea oleks olnud sealt rõõmuidusid kaasa tuua sügispäeviks. Ent haprad on need eod...

Käo Orvik.

Mulle on sageli heidetud ette siintoodud põhimõtetele vastutöötamist, kuna ise tegeliku võimlemisõpetajana juhin naisvõimlemist. Loen väga oluliseks siinkohal sellest küsimusest huvitute tähelepanu juhtida sellele, et minu töö siht on: leida õiget ja otstarbekohast eesti naisvõimlemist, naiste kaasabil saavutada selle ala juhte, et ise hiljem võiksin vabaneda sellelt alalt ja pühenduda täielikult meesvõimlemise arendamisele Eestis.

Mind rõõmustab eriti, et selle (naisspordi) küsimuse käsitlemine avalikkuse ees sünnib naiste poolt algatatuna ja naiste häälekandjas avaldatuna.

Eesti naine on seni pidanud ikka mehele nii paljuiski asjus sammuma järele, samuti ka kehaliskasvatuse alal. Ta on sunnitud olnud arvestama mehe kehaliskasvatuse vormidega, nende arenemisega, neid omaks võtma, vaatamata sellele, kas nad vastavad naise psühho-füsioloogilistele erinevustele, või mitte.

Naise kehalised omadused ja siseilma avaldused loovad terviku, mis nõuab meestest erinevaid võimalusi ja vorme selle kehalise ja hingelise harmoonia väljendamiseks füüsilisel alusel.

Käesoleva aja (tänapäeva) naise suurimaid ülesandeid on hoida alal oma sisemist jõudu ja tasakaalu, omada kiiret otsustamisvõimet, tugevat tahet ning jõudu, et mitte väeti naisena mõjustada Eesti kultuuri arenemist. Väeti naisena, kelle algatus- ja töövoimet mehed sageli veel väetimaks püüavad teha isetegemisega ka seal, kus tegutsemine peaks loova tööna kuuluma naisele.

Mitte nõrga naisena ei suuda eesti naine oma rahva ja riigi poolt temale asetatud ülesandeid lahendada, vaid naisena, kelle enesetunne, tugev isiksus ja patriootiline jõud on käinud läbi selle kooli, mida meie tunneme koolina tervisele, ilule ja jõule.

Helmi Jansen,

Eesti naisliidu juhatusel liige.

Kuna ma isiklikult pole ei tegevsporlane ega ka erilisel spordihuviline, ei ole mul loomulikult mingisuguseid üksikasjalikult väljakujunenud seisukohti, et nõuetava täpsuse ja asjalikkusega vastata ülesseatud küsimusele. Võin avaldada ainult oma üldise seisukoha eesti naisspordi suhtes: pooldan soojalt igasugust sporti ja sportlikke üritusi meie naiste hulgas. Sport karastab inimest, sport tervendab ja kosutab. Spordist ammutagu ka naised omale jõudu, et väarikalt võidelda ka eluvõitluses ja ületada raskusi, mis vajavad pingutusi nii kehalt kui ka vaimult.

Johannes Villemson,

Sportlane ja sporditegelane. Sportbüroo juhataja.

Käsitledes eesti tänapäeva naiste spordiliikumist, ei saa vältida peatumist enne seda kogu maailma naisspordiliikumise juures küsimusele,

mida arvate Eesti tänapäeva naisspordist ja milline peaks selle areng olema tulevikus, on absoluutselt õieti vastamine võimatu, kuna arvustavas osas on domineeriv ikkagi vaid isiklik seisukoht.

Tuleviku arenemissuundade näitamine on praegusel hetkel kaunis raske, kuna ka välismaail, suurtes spordiliikumise keskkohtades, spordijuhid praegu naisspordi-reformide juures vaidlevad ja vähemalt seni veel ühist keelt leidnud ei ole.

Meie liikumine on noor. Meil puuduvad kogenud spordijuhid, sportarstid, kes oleks teadlikud spordiliikumise valda kuuluvais küsimusis, või neid teadlikult käsitanud. Sellepärast ei saa meie rahvusvahelises liikumises neis küsimusis kaasa rääkida, meie ei saa olla uute teede, uute suunade loomise juures. Meie ülesandeks ja osaks jääb vaid rahvusvaheliselt väljatöötatud põhimõtteist väärtuslikum välja noppida ja endi oludele kohandada. Kuid seni pole meie suutnud veel kuigi palju neist põhimõtteist läbi viia. See on maksev nii meie spordi ja kehalise kasvatuses kohta üldiselt, kui ka mees- ja naisspordi kohta eraldi.

Varemalt naised tegutsesid peamiselt aladel, nagu: ujumine, tennis, uisutamine, suusatamine, võimlemine. Viimastel aastatel aga naised on spordis — nii kui eluski — tunginud meeste järele ka meeste aladele, nagu kergejõustik, jalgpall, korvpall jne. Kuna viimasel olümpiaadil võistlusalade hulka võeti ka kergejõustik naistele, siis tekitas see tormi paljude suurte spordirahvuste seas. Ja ühenduses sellega kerkiski küsimus: millistel aladel naine võiks spordis edukalt tegutseda?

Kuna naiste spordiliikumise puutuvaid küsimusi on teaduslikult liig vähe selgitatud, siis ei ole selles küsimuses selgust ja täielikku üksmeelt saavutatud. Arvamised, milliste väljendajaiks on peamiselt tunnustatud spordijuhid, sportpedagoogid ja sportarstid, lähevad tunduvalt üksteisest lahku ja vahest ehk lähem tulevik võib tuua siin mingit selgust ja anda kindlaid sihtjooni.

Eesti naissport on veel lapsekingades. Kergejõustikku on harrastatud alles vaevast asatakimine. Tõsised ja veendunud naissportlased, n. n. sportgörlid, puuduvad meil veel peaaegu täiesti ja teadlikke võistlusspordiga tegusemaid naisi on meil mõni üksik. Peamiselt kannab meie naissportlaskond veel kuidagi n. ö. meelelahutuslikku ilmet.

Sellepärast on ka varajane väita, nagu oleks naiste võistlussport seni suutnud kuidagi mõjustada kahjulikult meie naisi, küll aga võib ta suuta teha seda tulevikus, kui meie temale teist arenemissuunda näidata ei oska.

Kuna, nagu eelpool juba tähendasin, pole teaduslikult veel suudetud kindlaks teha, millisel määral üks või teine spordiala naise organismile kahjulik on ja millisel alal naised tegutseda võiksid või tegutseda peaksid, võin sellele küsimusele vastuse anda, minnes välja ainult oma isiklikust seisukohast.

Minu arvates on loodus ja ühiskond naisele pannud teatavad kindlad ülesanded, s. o. naine peab täitma emakohuseid ja hoolitsemise perekonnale eest eestkätt. Teiseks, arvan, ei tohiks naine kaotada naiselikkust ei oma keha ega ka siseilma juures. Sellepärast ka ei tohi naine tegutseda sarnastel spordialadel, mis eelpool loetletud omadusi temal kahandaks või ära võtaks. Need alad on eestkätt pingutust nõudvad spordiharud nagu kergejõustik, jalgpall, korvpall jne. Naiste spordiliikumise eesmärk ärge olgu rekordide ja tippsaavutuste püüdmine, vaid terve ja harmoonilise naistüübi kasvatamine ning arendamine.

Anna Raudkats,

Võimlemiseõpetaja Tallinna Pedagoogiumis.

Tänapäeva eesti naisspordi liikumisest arvan, et see pole veel see, mis ta olema peaks. Meil on küll üksikuid tippsaavutusi ja n. ö. esindussportlasi, kuid see ei anna mingit pilti ega ülevaadet eesti naisspordist. Sest eesti naine — mass, on veel spordist kaasa tõmbamata. See on esimene puudus ja pahe meie senises naisspordis. Kuid neid pahesid on tänapäeva naisspordiliikumises veel küllalt. Juba spetsialiseerumine on suur väärtus. Seda ei tohi tunnustada, kui tahame, et eesti naine saaks spordi abil hüvitatud. Teiseks: leian, et treening võistluse vastu ja võistlusärevus naise vaimule ja kehale mõjuvad mahakiskuvalt. Naine on auahne, ta mitte harva pingutab oma auahnuse rahuldamiseks end üle. Võistluse õhkkond (närvide ja keha ülepingutus) mõjub naise füsioloogilisele ja psüühilisele tervisele palju halvavamalt kui mehele. Selle tagajärjel võib naine omale saada mitmesuguseid tervislikke defekte, mis pahemal juhtumil jäävad külge eluks ajaks. Soovitavateks aladeks naistele pean sellepärast peamiselt mängu, kuna võistlus seal pole nii terav kui kergejõustikus, ja ujumist. Eriti soovitan ujumist, milline spordiala arendab harmooniliselt inimtervikut, tuues kasu nii väliskehale kui ka siseorganeile.

Kuidas peaks meie naisspordi liikumine arenema tulevikus? Eestkätt — tuleb kõrvaldada senised puudused. Ning peamine nõue: tuleb spordiliikumisega tõmmata kaasa massid. Rekord olgu kvantitatiivne. Ta baseerugu mitte üksikute sportlaste hiilgesaavutusil vaid sportlikest harjutusist osavõtvate naiste rohkusele. Kuna senine rekordspordis ainsa hea omadusena evib selle, et ta suudab tõmmata ligi harrastajaid, kes on aetud auahnusest selle sõna parimas mõttes, siis peame rekordspordist loobumisel ometigi säilitama selle külgetõmbeteguri. Selleks oleks kõige otstarbekohasem ka Eestis seada sisse naiste spordimärk. See idee on Skandinaavias juba mõnda aega viidud läbi ja ta on annud häid tulemusi. Spordimärgi saavutamiseks naistele on seatud üles meeste omadest hoopis erinevad nõuded. Märki omandamiseks tuleb täita terve seeria mitmesuguseid harjutusi, millest

igauks üksikult on võrdlemisi keskpärane ja tervele naisele kergesti saavutatav. Kuid neid alasid on väga palju ja nende kõigi sooritamine nõuab suurt mitmekülgust. Seal on ujumine, jooks, hüpped, võimlemine, suusatamine jne. jne. jne. Kes on kolm aastat järgimööda igal aastal saavutanud normid, see omandab pronksmärgi, kes veel kolm aastat saavutab eelnimetatud tagajärjed, see saab hõbemärgi. Üheksa aastaga saadakse kuldmärk — kõrgeim tunnustus. Nii äratatakse Skandinaavias, moodsa võimlemise sünnimaal laialdaste masside huvi spordiliikumise vastu ja nii võime ka meie teha endi juures, et levitada sporti võimalikult sügavale meie naiste ridadesse. Soomes naissport baseerub just sellisel märgisüsteemil — kuldmärgi saajate pildid avaldatakse ajalehis jne — ja see on küllaldaseks tasuks rekordi eest. Enam kehakultuuri, vähem võistlussporti — see oleks loosung tulevasele eesti naisspordi liikumisele, mis peab eesti naise viima vastu tervele ja jõule.

J. Kana,

Tallinna linna haridusosakonna ja koolivalitsuse juhataja.

Mina sporti ei tunne, ei ole kunagi eriliselt armastanud võistlussporti ega rekordipüüdmist üldse.

Veel vähem on mul olnud tegemist naiste spordiga, kuid ma siiski imestan, et meie naised veel jalgpalli ei löö. Olen kindel, et sarnase rekorditsemisega igal alal, mida harrastavad meie naised tänapäeval, sünnib enam kahju kui kasu. Sport olgu tervissport, mitte võistlussport.

Arvan, et naisele sobib ujumine, plastika ja võimlemine kõige enam. Lähen isegi kaugemale ja väidan, et naine peaks võimlema surmatunnini, et säilitada oma paenduvust ja jõudu, millega käib kaasas ka naise meeldivus, ilu. Peale võimlemise võiks naisspordi alana tulla kõne alla veel tennis, kuid see olgu lubatud ainult täiesti tervetele ja tugevate kopsudega isikuile. Igasugused rekorditsemised mõistan hukka. Rekordid peavad tulema ise, neid ei pea mitte toodama valuga ega sageli tervele hinna eest. Hasarti spordis mina ei tunnusta. Sport olgu keha ilu, tervise ja jõu ning psühhilise rahu, psühhilise heaolu saavutamiseks. Hügieenilist sporti peab harrastama iga inimene sellest hetkest peale, mil ta hakkab taipama, kuni elulõpuni. Naistele peaks loodama oma spordiringid, kus kehakasvatustöö mööduks arstilise kontrolli all.

(Järgneb.)

Tänapäeva naised.

Beatrice Webb.

Inglise Akadeemia, mille ülesandeks on ajalooliste, poliitiliste ja philoloogiliste teaduste arendamine ja milline seni oli koosnev ainult meestest, on nüüd enese liikmete hulka vastu võtnud ka ühe naise. See naine on Beatrice Webb, meie aja kuulsam naine sotsioloogia ja sotsiaalpoliitika alal, üldtunnustatud asjatundja inglise ühistegevuse, kutseorganisatsioonide ja vangimajade alal. Omas mõne aasta eest ilmunud eluloos kirjeldab Beatrice Webb haaravalt oma arenemiskäiku. Ta sündis 1858. aastal oma vanemate kaheksanda lapsena. Tema isa oli Richard Potters, keda nimetati inglise raudtee kuningaks. Nii tema isa kui ema olid pärit perekondadest, kes inglise tööstuse arenemisel omandanud suure jõukuse ja üldise lugupidamise. Kuigi ta isa oma tütardega jagas oma vaimlisi huvisid ja ka ema oli väga haritud naine, kaebab Beatrice Webb siiski oma lapsepõlve üksildustunde üle. Vanemad ei suutnud toibuda leinast oma ainukese, varasurnud pojakese järele ja kasvavad tütreid tundsid sagedasti selle soojuse ja armastuse puudust, mis nii tarvilik eriti tütarlaste õnneliku-

le arenemisele. Teadusehimuline Beatrice otse neelas raamatud, mis temale kätte juhtusid, kirjutas nende kohta arvustusi. Perekonna sõber, kuulus mõtteteadlane Herbert Spencer tundis ära tütarlaste andekuse ja julgustas teda tööle ja kirjanduslikule loomingle. Peale oma ema surma juhtis Beatrice kümme aastat oma isa laialdast, suurte esituskohustustega koormatud majapidamist. Raudse järjekindlusega aga veetis ta iga päev hommikutunnid kella viiest kuni kaheksani teadusliste raamatute taga, kindla eesmärgiga „võita tunnustust intellektuaalse tööga.“ Ühes inglise tööstuslinnas elasid tema sugulased, kes olid lihttöölised. Nende külastamisel ja nende eluga tutvunemisel valmis tema otsus hakata uurima sotsiaalküsimusi. Seda otsust kinnitas veel tema hea tuttav Charles Booth, kes teda kutsus kaastööliseks oma suure teose „Londoni rahva elu ja töö“ koostamisel. Tuttavaks sai ta nime ta enese töö „Naistööliste päeviku“ kaudu. Juba siis, oma tegevuse algaastail, peeti teda asjatundjaks sotsiaalküsimuste alal, nagu seda tõendas asjaolu, et teda kutsuti sotsiaalseaduste

arutamise puhul nõuandjaks ülemkoja komisjoni. Sotsiaalküsimustesse süvendamine arendas temas sotsialistilise ilmuvaate. 1890. aastal tutvus ta Sidney Webb'iga, kellega ta abiellus 1892. aastal, kuus kuud peale oma isa surma.

Ta kirjutas siis oma päevikusse:

„Meie mõlemad ei ole suurvaimud, oleme aga otse haruldasel määral nagu üksteisele loodud. Mina olen peamiselt uuri ja, mu mees aga on täidesaataja.”

Tema pärastine elutöö, mis koosneb põhjapanevatest teostest, nagu „Trade-union'ide aja-

lugu”, „Tööstuslik demokraatia”, ja „Inglise omavalitsus”, avastab Beatrice Webb'i suure, loova vaimu, keda juba ammu hinnatakse teaduslikult palju kõrgemalt kui tema meest. Selle naise kindel isikutunne ja veendumused avaldusid täiel määral, kui mõne aasta eest tema mees tõsteti aadliseisusse, tiitliga Lord Passfield. Beatrice Webb keeldus saada Lady Passfield'iks, ta eelistas jääda Beatrice Webb'iks, ja seda mitte sellepärast, et tema sellele oma nimele oli võitnud üldise tunnustuse, vaid sellepärast, et nagu ta ise seletas, mitte tema, vaid tema mees oli tõstetud aadliseisusse.

Soome naiste poliitiline juubel.

Soome naised pühitsevad tänavu sügisel ja tuleval kevadel omi poliitiliste õiguste saavutamise mälestuspäevi. Möödunud 1. oktoobril sai sellest 25 aastat, kui Soomes maksma hakkas uus rahvaesinduse seadus. Selle seaduse põhjal hakkas maksma ka üldine hääleõigus nii meestele kui naistele, kes saanud 24 aastat vanaks. 15. ja 16. märtsil 1907. aastal võisid siis Soome naised, esimestena Euroopas, valida ja valitud saada eduskunna liikmeks ning esimestel valimistel võitsid nad omale juba ühe kümnendiku eduskunna kohtadest.

Sel suurel ja ootamatu kiirel võidul eelarvamiste ja kommete üle oli muidugi oma ajalugu. Naiste hääleõiguse küsimust oli Soome Naiselts omil koosolekuil uurinud küll juba mineva sajandi kaheksakümnendatel aastatel, aga alles 1897. aastal esitati nimetatud organisatsiooni poolt koostatud sellekohane palvekiri maapäevale. Küsimus äratas teatavat kõmu, seda käsitati ka ajakirjanduses, kuid maapäev ise ei võtnud seda oma päevakorda.

Nüüd aga muutus Soomemaa poliitiline olukord väga raskeks. Maa seadusliku autonoomiat ähvardas sihikindel venestamine. Aga Soome rahvas ei allunud sellele. Kõigil oli selge, et kogu rahvast ei saa sundida nii kergesti loobuma omi päritud õigustest, omi riiklistest asutustest ja omast keelest. Algas elava rahvusliku tegutsemise ja sihikindla vastuseisu ajajärk. Sellel ajajärgul olid soome naised sama ennastalgavalt tegevad kui mehed. See oli kogu rahva ühine koostöö.

Vene-Jaapani sõda tõi enesega kaasa vaheaja venestusetöös. Vene valitsus oli sunnitud vabameelsetele järeleandmistele nii hästi Venemaal kui ka Soomes, eriti peale rahvusliku streigi 1905. aastal. Soome nõudis enesele rahvaesindust üldise ja ühesuguse valimisõiguse

põhjal ja seadusevastaste manifestide maksvusetuks tunnistamist. Esimene nõudmine võeti kuulda: asutati komitee uue rahvaesinduse seaduse väljatöötamiseks.

Ja kuidas suhtusid naised uuele liikumisele? Naiseliikumise ringkondades algas kohe äge kihutustöö naiste valimisõiguse kasuks. Kolm naisorganisatsiooni esitasid maapäevale 1904. ja 1905. aasta jooksul sellekohased palvekirjad, kuid maapäev ei võtnud neid kaalumisele. Selle tõttu muutus aga naiste võitlus oma õiguste eest aina elavamaks. Helsingis korraldas Soome Naiselts suure avaliku kõnekoosoleku, naisõiguslaste ühing Union kutsus kokku suure vaieluskoosoleku naiste hääleõiguse küsimuse kaalumiseks. Suured saalid kogusid tungil täis naisi kõigist kihtidest. Juhatas koosolekuid praegune koolijuhataja Lucina Hagmann. Koosolijad nõudsid, et naistele peab uus seadus kindlustama nii passiivse kui aktiivse valimisõiguse, samuti et maksavad seadused, mis takistavad abielunaise valimisõigust tulevad kõrvaldada. Koosolekule oli ilmunud naiste esindajaid kõigest kodumaa nurkest. üle kogu riigi peeti kõnesid ja koosolekuid naiste hääleõiguse heaks. Soome Naiselts juhtis tähelepanu peaaesjalikult abielunaise seisukorrale. Pöörati õiguste adlaste poole ja saadi neilt ka seletus, et abielunaise seaduslik olukord, mis tol ajal ka Soomes aetas naise mehe eestkoste alla, ei saa olla takistuseks tema poliitilistele õigustele ja nende kasutamisele. See Soome mööduandvamate õiguste adlaste seletus omas suure tähtsuse asja edaspidises arengus.

Valimisreformi komitee lõpetas oma töö ning selle tulemus oli uue valimisseaduse eelnõu, mis Soome meestele ja naistele kindlustas ühesugused õigused. Maapäev oma viimasel istangjärgul käsitas küsimust sama vabameel-

selt ja nii esitati eelnõu ettepannud kujul kinnitamiseks Soome suurvürstile — Vene keisrile. Keisri Nikolai teise poolt ettetoodud vastuväitele, et isegi Skandinaavia naised ei oma poliitilisi õigusi, vastas ettekandja, et Soome avalik arvamine pooldab naiste hääleõigust ja selle peale kinnitati eelnõu. Soome naiste kiir ja hiilgav võit oli nii siis mehe ja naise ühise koostöö tulemus, töö tulemus, milles mehed ja naised ennastsalgavalt panid kaalule kogu oma olemise isamaa rahvuslise iseseisvuse eest.

Nüüd veel paar sõna suurtest saavutustest, millelele naiste esitajad eduskunnas oma kahekümneviie aastase juubeli puhul võivad tagasi vaadata. Soome vabariiklik kord, mis hakkas maksma 1919. aastal, on juba sellega, et ta järjekindlalt kõigis seadustes asetab sõnad „mees” ja „naine” sõnaga „kodanik”, tunnis-

tanud nad üheõiguslisteks. Üheõiguslusel põhjenev seadus, mis puudutab naise riigiteenistuse võimalusi, samuti abielupoolte üheõiguslusel põhjenev uus perekonnaõigus, on hiljuti maksma pandud. Väsimatu töö kodumajanduse tõstmiseks — kodumajanduse õpetamise levitamisel on kannud vilja ning riik saab praegu hästi aru selle tähtsusest ja toetab rikkalikult kõiki püüdeid sel ajal.

Kõigi nende saavutuste eest võlgnevad soome naised suurel määral tänu oma esindajatele eduskunnas, kes kogu möödunud kahekümneviie aasta jooksul on töötanud suure asjatundlikkuse, sihikindluse ja püsivusega.

Eelolev lühike kokkuvõte soome naiste võitlusest omi õiguste eest ilmus Rahvusvahelise Naisliidu sõnumlehes Ilmi Hallsteni sulest.

Abielu-raamat

välja antud krahv H. Keyserlingilt.

Tänapäeva teravamaid küsimusi on kahtlemata abieluküsimus. Kui varises kokku eelrevolutsiooniline aeg oma kindlate minevikust päritud vormidega, siis hävinesid ka abielu kindlad, seaduses ettenähtud piirid. Abielu iseloomustab tänapäev suurim muutlikkus, neid sõlmitakse kiirelt ja sama ruttu nad lagunevad. Selle all kannatab perekonna elu ja õigustatult küsitakse, kas ongi meil perekonda veel kui niisugust olemas?

Et küsimust selgitada, on krahv Keyserling nimekate teadlaste ja kirjanikkude kaasabil (Rabindarath Tagore, Thomas Mann, Keyserling, Ernst Kretschmer, Jung, Liehnovsky j. n. e.) koostanud ülalnimetatud raamatu, mille juhtivamaid mõtteid püüab edasi anda alljärgnev kirjutis.

Sajandite kestel on koheldud naist kui individuaalset isikut mehe poolt alaealisena. Ainult emana on tunnustatud teda täiel määral. „Naine emana” — see mõiste kujuneski sellepärast ideaaliks, mille poole püüdsid kõik naised. Käesoleval sajandil aga, mis omalt olemuselt on ühelt poolt individualistlik, teiselt — revolutsiooniline, on võimatu, et naine ei alluks üldisele ajavaimu mõjustusele ja tammuks edasi vana rada. Naise muutmise, tema kaasaskäimine ajaga on paratamatu, see on ka hädavajaline kogu inimkonna heakäigule. Kui naised ainult ema-vooruse juurde peatuma jääksid, oleks kogu raassi arengule pandud piir. Sest: raass ei tõuse kõrgemale naiste tasemest, kes neid sünnitavad.

Nii siis võitlevad tänapäeva naised individuaalse seisukoha eest elus ja tänu soodsale tingimusele, on nad saavutanud nii suure tegevuse — ja tunde- vabaduse, millist vana maailm ei tunne. Selles

„vereta revolutsioonis” on kannatanud kõige rohkem abielu, mis sajandite kestel oli naise seotavuse kui ka võimu sümboliks. Selles suhtes tänapäev pakub ülemineku ajajärgu kaootilist pilti, mis mitte alati pole ilus, mis on aga kõigi revolutsioonide paratamatu nähe. Oma isiku maksmapanemisel tehakse naiste poolt sageli rumalusigi, kuid ka rumalustel on väärtus, kui nad viivad tööle lähemale.

Abielul on kõigepealt kodanlikud, sotsiaalsed alused ja need on võnkunud viimaseil aastakümneil. Meieaja naist kui meest juhib väga sagedasti esteetiline printsip, eetilise asemel. Ilu ja vormi mõisteid aga omada ellusuhtumise põhialusena, tähendab olla seotud viljakusetuse ja surma ideega. Esteetiline põhimõte on väljaspool moraali, see ei tea midagi elulikkuse nõudest ja on ka väljaspool elu edasiandmist. Esteetiliselt põhimõttel ei ole muud õnnistust kui surma õnnistus ja ta hõljab liig tunduvalt ühe suhtumisvormi üle mehe ja naise vahel — vabaarmastuse üle. Kui ideaalne mõtlemisviis ei iseloomustagi alul vabaarmastuslikku vahetorda, kui kõrgele küüniv intuitsioon seda alul ei tiivustagi — „vaba armastus” lõpeb harilikult ikka viletsuses, ei mitte-millegagi. See on välja- vaatetu ja juurdumatu, selle muutlikul mustlaslikul iseloomul puudub ustavus. Elu loova, loodusest määratud elu aluseks on aga ustavus, ustavus, millele omakord baseerub abielu. Kõike, mida osutab abielu: kestvus, vastutus, elu edasiandmine — seda ei tunne vabaarmastus, mis on kaduvusele määratud varem või hiljem. Nii ei või meie seda pooldada, ega tunnistada elus väärtuslikuks kui naise-mehe suhtumise avaldust.

Elame problemaatikkuse tähe all ja kaugel ei ole küsimus, kas abielu kui paratamatu ja ürgeline nähe ongi üldse enam võimalik? Vast on möödunud aeg, mil abieluvorm pidi olema püsiv, kestev ja vastutusrikas, vast on inimkond oma arengus sammukese edasi astunud?

Nagu kõik, nii on ka abielu praegu ülemineku ajajärgus. Mõelda selle lõppemist oleks absurd, hoolimata sellest, et tänapäeval on vast 90% õnnetu abielusid. Võrreldes selle arvuga, ei ole lahutuste arv sugugi suur ja tahtmatult kerkib küsimus, mis põhjustab nii paljude õnnetute abielude püsimise? Kas on selle põhjuseks majanduslikud raskused, inimpsühhikale nii omane püsimistendents harjumuse näol? — Kindlasti on need õnnetute abielude juures kooshoidvaks teguriks. Kuid neisse seguneb veel midagi sügavam, hingelise mat ja kõlblisemat: see avaldub kahe inimese ühises saatuses, kahe inimese seotavusetundes, millele lisandub veel side laste näol, ning kõige skeptilise mail aegadel on sellest kasvanud välja pieteeditunne abielu pühaduse ja puutumatus vastu. Selles peitubki celdus, miks abielu kunagi ei saa olla olemata. Kui kujutella abielu tulevikus, siis kindlasti lahutused on sagedamad kui tänapäev, aga võib oletada, et väheneb õnnetute abielude protsent: kas minnakse lahku, või kantakse abielus esinevaid raskusi teadlikult, ning siis ei või kõnelda otsekohe „õnnetust“ abielust.

Selleks, et abielu kujuneks õnnelikuks, ei ole tähtsusetu kellega abielluda. Teaduslikult on küsimusele raske vastata ja üldreeglid aitavad vähe, vähemalt ei ole nad maksvad eranditult. Nii näiteks väide, et hüsteeriline inimene ei kõlbavat abieluks, ei osutu sageli õigeks, kuna abielu antud korral võib mõjuda tervendavalt. Ka lähedaste sugulaste abielu annab vahel häid tulemusi järeltuleva põlve suhtes.

Kui jätta arstiteaduslik seisukoht ja läheneda küsimusele psühholoogiliselt, võib püstitada järgmise väite: abielluma peab ainult sellega, kelle kaasabil ületatakse neid hingelisi raskusi, millega üksinda ei tulda toime. See väide maksab ka siis, kui toetatakse üldiselt maksvaile lauseile: abielluvad kas sarnased või vastand-tüübid. Ühekülge seile, piiratud tüüpidele vastab tõesti vastand-tüüp, aidates ületada antud korral ahtaid piire, sarnased tüübid täiendavad teineteist mõistmises ja arusaamises.

Ei ole tähtsusetu ka välimus abiellumise juures. Õieti on vale kõnelda hingest ja kehast. Välimuses kajastub hinge avaldus, välimus on sama palju isiku mina edasiandja kui psühholoogiline minagi.

On inimesi, keda õige isiku leidmises abielu mõttes võib nimetada instinktikiindlaiks. Need leiavad kergelt ja ilmeksimatult omale vastava tüübi. Neil, kes ei oma sellast joont, on olukord raskem ja vähe võib osutada tulusaile näpunäite-

legi. Mitteinstitiikiindlaile võib öelda vähemalt seda: abielluda võivad need isikud, kelle hingeline tase on ühtlane, teiste sõnadega: vaimliselt olgu naine ja mees teineteise väärt. Seltskondlik positsioon, seisuslik asend, nimi — see ei ole mõõduandev. Üheväärilikkus naise ja mehe vahel abiellu astumisel, kasvamine ja arenemine koos — see on abielu siht hiljem. Arenemiseks, kõrgemale tõusmiseks olevalt tasemelt — selleks on naine kui loodud. Sel korral on dünaamiline, edasiviiv printsiip temas.

Abielu — kahe inimese omavaheline ühendus — on ühtlasi ka kogu inimkonna saatuse lahendamine. Abielust võrsub uus põlv ja ei ole ükskõik, milline see on. Iga abielu puhul võib enam-vähem kindlalt öelda, kas järeltulijad on elujõulised, terved inimesed või ei. Kui peab oletama viimast, on õieti kuritegu anda elu lastele, kellele selle elamiseks puudub küllaldane jõud. Lapsed õnnestavad ju vanemaid, kuid teiseltpoolt: teadmine kohustab. Konsekventselt peab loobuma lastest, kui on kahtlusi olemas nende jõulikkuses, nii julm kui see nõue muide ka ei tundu. Kus vähegi võimalik, peab tõstma vere kvaliteeti. Varem või hiljem võtavad selle nõudmise omaks rahvad ja kord saabub kindlasti eugeenika ajalooline tund.

Mõeldes öeldule tundub, nagu oleks abielu tuntud suurus, läbimõeldud ja uuritud maa ja ometi — ei ole mujal sellast terra incognita't kui siin. Abielusid võib jaotada: 1. armastusabieludeks ja 2. mõistusabieludeks. Nii erinevad kui need ei olegi olemuselt, osutavad nad siiski midagi ühist. Mõlemal korral on üks osavõtjaist see, kes teist mõjustab, kel on selge siht silme ees, kes on aktiivne, kuna teine on passiivsem ja omab suuremal määral unistaja iseloomu. Ei määra ka mingi loodusseadus, et juhtiv osa oleks peamiselt mees. Aktiviteet põhjeneb tahtel, järgnevalt moodustab to hingeeluline nähe kunstteose — abiellumise nurgakivi. Kunstipärane moment avaldub abielus tugevaimini, haarates looduse sümfooniasse. —

Varase armastusabielu vastu ei ole midagi öelda siis, kui noortele on selgitatud, et kõige muu kõrval abielu tuleb võtta kui kunstteost. Abielu on sotsiaalse korraldusena kunsti saavutis, vastandina looduse loomingu, mis geniaalses mõttetuses uhab üle maa, tundmata tõkkeid, takistusi, aega. —

Kõik meile tuntud kunstialad, muusika, luule, kujutavad kunstid, sünnivad ühe isiku loomingu. Abielu kui kunstteose loomine on kahe ülesanne. Selles peitub määratu raskus. Iga kunstiteos on tajutav meelte kaudu, kuid abielu kunstteosena on kõrgemas sfääris, kus käsi ei kõhta vormi, silm ei näe joont ja kõrv asjatult viisi kuulatab. Ning kui kaks suudavad luua kunstiteose, teavad sellest vähesed, sest järele ei jää konkreetseid jälgi. Antud korral peavad mõistus, tunne ja alati uuesti avaldub tahe paremusele looma ilu ja inimkonna arengu.

Juba ammu varem, kui noored nimetavad endid iseseisvaks, peab juhtima nende tähelepanu ülesande suurusele, milline ootab neid abielu, õpetama, et see nõuab rohkem tarkust, enesevalitsust ja ettevaatust kui miski muu. Samuti ei peaks unustatama ikka jälle unesti kordamast: kui noortel see siht ei ole silme ees, siis jätku nad abiellumine, sest — abielu meisterteose loomiseks ollakse siis veel liiga ebaküps.

Midagi ei ole nii hell kui armastus. See ei kannata avalikkust ja viimasega sageli kaasaskäivat banaalsust. Armastust peab hoidma ja selle elulisemaks tingimuseks on lugupidamine, viisakus teine-teise vastu nii seltskonnas kui kodus. Tõsine, süvendatud viisakus igapäevases käitumises, armastusväärset kombed, isikliku pahameele allasurumine, egoismi ohjeldamine — need on ka suhtumises inimestega tunnustatud väärtused, rääkimata abielusolevaist. To süvendatud viisakus, omades õige kunstipärase graatsia, õige vooruse graatsia, võib olla kõige õnne aluseks. Ei tohi vahetada ära seda graatsilist, väärtusi loovat viisakust pealiskaudse, välise viisakusega, millel puudub loomisjõud.

Ka ligimisarmastus on teostatav ja võimalik ainult siis, kui see tõuseb kunstteose tasemele, s. t. kui katsutakse kohelda ligimist nii, nagu oleks olemas armastus. —

Armastuse tõsine olemus on kunstipärasus, kõik kunstlik on temale võõras. Iga armastaja on luuletaja, ja iga kõrvaltvaataja eristab tema olemasolu „nagu”, „als ob”, mis moodustab kunsti olemuse. Abielu kui kuastteos ei ole mõeldav sidumatuses. See vajab kindlaid seaduslikke piire, et olla mitte ainult looduse suurepärase avaldus, vaid sümfoonia.

Abielu jaatavate ja ülesehitavate seisukohtade kõrval esineb veel eitav suhtumine sellesse tsölibaadi ja vanapoisielu näol. Kui esimene taotleb tõusu kõlblisel nivool, siis viimane on kahtlemata laskumine vastandsoonas, eitav nähe nii indiviidi kui seltskonna suhtes.

Tsölibaadile sarnane, olemuselt sellest aga täitsa erinev on buddism. Ka buddism keeldub abielust, kuid kui tsölibaat, puhtformaalselt abielust loobudes, eitab ebaeluliselt abielu, siis lähtub buddism elust, vaatleb abielu ja mõtiskledes selle avaldusile jõuab loobumiseni.

„On kahesugust mõnu, teie mungad,” nii õpetab Buddha. „Mõnu, mida annab meile meeleline lõbu ja mõnu, mille saavutame sellest loobudes. Kõrgem neist kahest, teie mungad, on loobumine.” Ja kui munk Ananda küsitles Buddat: „Kuidas peame suhtuma naisesse?” Siis vastas Buddha: „Ära vaata teda, Ananda.” — „Kui meie, isand, teda siiski näeme, kuidas peame käituma siis?” — „Ärge rääkige temaga, Ananda.” — „Kui, isand, siiski teostub kõne, kuidas siis?” — „Siis, Ananda, hoidke teadvus valvel.”

Asketism ükskõik mil kujul, ei mahtu kuidagi tänapäeva ellusuhtumisse. Ja seda õigustatult. Askeet, kes geniaalsuse pärast loobub kooselust, saavutab kannatuste tagajärjel kõrge hingeelulise taseme. Kuid tunnistades vaadet, nagu oleks kooselu jaatamine midagi ebapuhast, ta ei pääse hingelisest kängumisest.

Juba tulevase põlve loomine on nii suurepärase, et ainult sellepärast võib nimetada abielu täitumiseks. Siin ületab „mina” võib olla esmakordselt indiviidi ahtad piirid ja sulab ühte kosmosega. Kuid abielu lastetagi on väärtusiloov ja ületab kaugelt viljatu askeesi. See võimaldab arenduda ja kujundada isiksusel, tõkkes, mis olid ületamatud aastate kestel, kaovad. Geniaalsed iseloomujooned, millised varem ainult kahvatult ja harva mõjustasid tegevust, kujunevad jõulisteks ja rikastavad kogu inimhinge. — Kõigepealt on abielu täitumine aga sellepärast, et inimhing, suhtumises lähedasse inimesse, omandab jällegi lapse hinge struktuuri. Kõva eluvõitlus, pettumused teevad hinge vastuvõtmatuks mõjustusile, inimene kivistub märkamatuks. Lapse hing aga on plastiline, arenemis- ja evolutsioonivõimeline ja midagi ei ole temale nii võõras kui tardumine. Soodustab abielu pöördumist tagasi algelise lapse-struktuuri juurde, siis ei tähenda see muud, kui kaine otstarbeka tegevuse katkestumist ja lähenemist uutele elujõulistele lätteile. Noorenenud hing ei kaota ainult midagi omist elukogemusest ja teadmsite rikkusest. Loovate jõudude vallandumine on ühtlasi abielu väärtuse mõõdupuu. Kui üks kahest enne abiellumist oli jumalusele lähemal, kui abielu ei andnud tõuget uute jõudude vallandumiseks, siis on langeatud surmaotsus sellele abielule. Kui abielu ei ole hea, kui ta ei ole täitumine, siis on ta halb, on pikaldane suremine — kompromiss siin ei ole võimalik.

Ella Reiman.

KROONIKA

MÄRKMEID RAHVASTELIIDU KAHETEISTKUM-
NENDA TAISKOGU KOOSOLEKUIL

Rumeenia delegaat, printsess Cantacuzène kirjutab Rahvusvahelise Naisliidu häälekandjas oma muljetest tänavustel Rahvasteliidu koosolekul järgmiselt:

Praegu, kui ma kirjutan neid ridu lähenevad täiskogu koosolekud lõpule. Iialgi veel pole Rahvasteliidu koosolekud olnud väliselt nii erutavad, seesmiselt aga nii ebaproduktiivsed nagu tänavu. Eraproduktiivsed selle tõttu, et paljude riikide välisministrite äärmiselt ette-

vaatlik tagasihoidlikkus hoidus igast suuremast ja sisulisest arutamisest ja erutavad selle tõttu, et iga päev tõi uudiseid, mis erutasid kõiki, nagu Austria õnneks küll äpardanud riigipöörde katse, rahutused briti laevastikus, majanduskriisist tingitud Inglismaal maksmapandud kitsendused — kõik Euroopa tasakaalu kõikumise märgid. Muidugi mõjutas see kõik Genfi nõupida, mis, kus ju hästi tuntakse, et kui ei õnnestu jagu saada ikka teravamaks muutuvast majanduskriisist, siis eelolev talv võib tuua pahemaid vapustusi kui neid senini näinud oleme. Õnnetuseks valitseb aga üldiselt arvamine, et ainult relvastuse vähendamine toob pääsemise. Enesest mõistetavalt on relvastuse vähendamise küsimus ääretult suure tähtsusega, kuid peame alati rõhutama, et suurema tähtsuse veel omab rahvaste vaheline usaldus ja üksteisest arusaamine, millele peavad järgnema ühised majanduslised ja sotsiaalsed tegelikud abinõud, mis vaigistaks meid ähvardavat tormi. Selles mõttes peaksid ka naisorganisatsioonid kõige suuremat huvi tundma rahvusvahelise tööbüroo Dr. Albert Thomas poolt väljatöötatud kava vastu, mille järele kavatakse läbiviia suuri üldkasulikke töid, kus miljonid töötud leiaks tööd. Selle kava järele luuakse Baseli rahvusvahelise panga juures erifond, mille moodustavad laenu, mida kavatakse anda Prantsusmaa, Ühendriigid ja Holland. Nende laenude tagasimaks peaks sündima 60-ne aasta jooksul nende riikide poolt, mille maaaladel kavatakse tööd läbi viiakse. Naistena ja emadena tunneme meie eriti sügavalt seda häda, mida praegu kannatavad miljonid süütu inimesed ja mina usun, et Albert Thomase kava läbiviimine aitaks suurel määral pehmendada praegust teravat kriisi.

Naiste seisukohalt tuleb muidugi eriti rõhutada Rahvasteliidu otsust ja soovi näha naisi senisest suuremal määral Rahvasteliidus. Oleme tänulikud tänavusele Rahvasteliidule, et ta avas uusi perspektiive suuremaks koostööks kõigi maade naiste ja meeste vahel ja meie ei kahtle, et kõik valitsused Rahvasteliidu soovikohaselt ikka suuremal määral võtavad ka naisi oma delegatsioonidesse.

Abielunaise kodakondsuse küsimus otsustati võtta täies ulatuses põhjalikule uurimisele ja meie ei kahtle, et sellele uurimisele järgneb küsimuse otsustamine selles vaimus, nagu seda nõuavad üksmeelselt kõik naisorganisatsioonid.

Tõsiselt ja raskelt lasus sügistaevas sel sügiel harilikult nii särava Genfi kohal; tõsised ja rasked olid küsimused, mida arutati igal pool: koosolekuil, erajutudes, poliitilistes vaidlustes. Aga kuna igalpool arendati hiilgavat kõneosavust, seati üles ja heideti kõrvale teaduslikke teooriaid, arutati tehnilisi küsimusi, — nõuab rahvas leiba ja elamisvõimalusi. Meie peame rahvale neid andma, mitte ainult majanduslises, vaid ka hingelises: moraalsel tuge, tõelisi vennalikke suhteid rahvaste vahel. Rohkem kui kunagi varem peaks tänapäev inimkond kuulama selle õpetust, kes kuulu-

tas armastuse evangeeliumi ja tahaks kirjutada Rahvasteliidu lipule järgmised sõnad:

Armastage üksteist nii, et teie suudaksite andestada üksteisele kõik.

ITAALIA ILUDUSVÖISTLUSED AMETLIKULT KEELATUD.

Mussolini on Itaalias lõpulikult ära keelanud kõik iludusvõistlused. Seda oma keeldu põhjendab ta järgmiselt: „Naiselik iludus on armastuse ja vooresuure püha sümbol, mida ei tohi rüvetada labaste väljapakumistega. Iludus ei ole mingisugune tühine hiilgav ese, mida silmakirjaliku imetluse saavutamiseks võimaldatakse nilbetele ja kergemeelsetele silmadele. Noored idamaised naisorjad, keda müütatakse turgudel, omavad küllalt häbitunnet, et vähemalt ära peita oma nägu. Iluduskuningannad aga panevad endid välja teatud nilbusega, mis tunnistust annab häbitavast häbi puudumisest, ning seepärast ei ole uues Itaalias nende jaoks ruumi.“

See seletus kõneleb iseendast küllalt selget keelt, ilma et tarvitseks pikemalt tema juures peatuda.

EESTI AKADEEMILISTE NAINSTE ÜHINGU TEADAANNE.

Eesti akadeemiliste Naiste Ühingu liigetel on võimalus kandideerida järgmistele 1932/33 akadeemiliseks aastaks väljakuulutatud välismaa stipendiumitele:

1. Ameerika Akadeemiliste Naiste Ühingu 1,500 dollari suuruses. Stipendium võimaldab teaduslikku tööd ükskõik kus maal, väljaarvates stipendiaadi enese kodumaal. Kandidaadil tuleb esitada oma endised teaduslikud tööd ning kavatakse uurimise üksikasjalik kava. Sooviavaldusega stipendiumi saamiseks tuleb esineda E. A. N. Ü-le hiljemalt novembriks 1931. a.

2. Inglise Akadeemiliste Naiste Ühingu Crosby Halli stipendium 100 naelsterlingi suuruses. Stipendium võimaldab teaduslikku tööd ükskõik mis alal. Akadeemilise aasta kestvus oktoobrist kuni juunini. Stipendiaat peab elama Crosby Hallis ja tal endal tuleb aastas ligimaks 25 naelsterlingit. Sooviavaldustega esineda 1. jaanuarini 1932. a. E. A. N. Ü-gu juhatusele.

3. Rahvusvahelise Ak. N. Ü-gu poolt Senior stipendium 250 n.-sterlingi suuruses. Stipendium võimaldab teaduslikku tööd ükskõik mis alal, igas riigis, väljaarvates stipendiaadi kodumaa. Kandidaat ei tohi üle 45 aasta vana olla ja peab esitama oma senise teadusliku töö. Sooviavaldustega esineda E. A. N. Ü-gu juhatusele kuni 1. veebruarini 1932. a.

Naiste teaduslikku uurimistööd toetava ühingu poolt on välja kuulutatud Ellen Richardsi nimelise stipendium 2000 dollari suuruses. Kandideerida võib tööga, millel tunnustatud teaduslik väärtus. Auhinna palved tulevad esitada E. A. N. Ü-gu juhatuse kaudu hiljemalt 1. det. 1931.

Lähemaid teateid stipendiumite kohta saab E. A. N. Ü-gu juhatusest, Tartus, Aia tän. nr. 19. Kesknädaliti kl. 17—18.

Kes loevad ajakirja

„EESTI NOORUS“t

Noored igas linnas ja maal, koolis ja kodus. Ajakiri käsitab noorte teotsemistulemusi koolis, kodus, põllul, spordiväljal, kirjanduse, rahvakunsti, kehakultuuri ja muudel endakasvatuse aladel. Ilmuvates ja ilmunud numbrites hulk noorte töö ja teo kangelaste pilte, kõne- ja sulemeistreid, elupäästjaid, lava-kangelasi, lüpsimeistreid jne.;

kooli- ja seltskonnategelased, sest ajakirjas on rohkest käsitatud rahvamajade, rahvaülikoolide, lugemislaudade, seltsi- ja koolielu, kirjanduse ja kunsti ning muud kultuuriküsimused;

hõimutegelased, sest ajakirja viimastes numbrites kirjutavad Soome väljapaistvad tegelased, liivlased ning naabrinaade tegelased põhjamailt;

käsitöö, põllumajandus ja tulundusklubide tegelased, sest ajakiri toob alatasa kirjeldusi sellelt alalt;

kõik, kes peavad lugu kodumaa omapärast ja ilust, sest ajakirjas ilmub kirjeldusi kodumaa ilusamatest kohtadest, looduskaitsest, muinsuskaitsega seotud tegevusest, rahvaluulest, rahvatantsust jne.

„EESTI NOORUS“e tellimine ja levitamine on kõigi arengumeelsete noorte ja noorsoosõprade aukohus.

„EESTI NOORUS“e tellimisi võtavad vastu E. V. postiasutised ja tellimiste vastuvõtjad kohtadel.

TELLIMISHIND: aastas Kr. 1.80, 1/2 aastas Kr. 1.—

— Saadaval on ka eelmisi aastakäike. —

„EESTI NOORUS“e toimetuse ja talituse:

Tallinn, Lossi pl. 4, tel. 429-77.

1-14
14. - / 31.05.1982

T 24